МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ІМ. Ю.М. ПОТЕБНІ ЗНУ

Кафедра обліку, аналізу, оподаткування та аудиту
(повна назва кафедри)

Кваліфікаційна робота

другий (магістерський)
(рівень вищої освіти)

на тему:«Удосконалення обліку та контролю готівки в іноземній валюті на ТОВ «ІСТРЕЛ»»

Виконав: студент 2 курсу, групи 8.0713 – ОАК-з
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(код і назва спеціальності)

освітньої програми Облік, аналіз, контроль в управлінні підприємством
(код і назва освітньої програми)

О.Р. Штанько
(ініціали та прізвище)

До захисту

Керівник:завідувач кафедри ОАОА, професор,д.е.н. Меліхова Т.О.
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)
Рецензент: професор кафедри ОАОА, професор,д.е.н. Макаренко А. П.
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Запоріжжя
2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ІМ. Ю.М. ПОТЕБНІ ЗНУ

Кафедра Обліку, аналізу, оподаткування та аудиту
Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
(код та назва)
Освітня програма Облік, аналіз, контроль в управлінні підприємством
(код та назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри _____
«06» березня 2024 року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Штанько Ольга Романівна
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Удосконалення обліку та контролю готівки в іноземній валюті на ТОВ «ІСТРЕЛ»
керівник роботи Меліхова Т. О., д.е.н., професор, завідувачкафедри ОАОА,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
затверджені наказом ЗНУ від «28» лютого 2024 року № 364-с та «07» жовтня 2024 року № 1518-с
2. Строк подання студентом роботи 04.12.2024
3. Вихідні дані до роботи законодавчі та нормативні акти України, наукові праці вітчизняних вчених економістів, періодична література, інтернет-ресурси, дані обліку і звітності
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)
1. Теоретичні основи обліку та контролю готівки в іноземній валюті на підприємстві
2. Облік готівки в іноземній валюті та фінансовий аналіз на ТОВ «ІСТРЕЛ»
3. Пропозиції щодо удосконалення обліку та контролю готівки в іноземній валюті на ТОВ «ІСТРЕЛ»
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)
1. Законодавчо-нормативні документи з обліку готівки в іноземній валюті. 2. Класифікація грошових коштів. 3. Завдання контролю грошових коштів. 4. Облік купівлі валюти. 5. Аналіз ділової активностіТОВ «ІСТРЕЛ» за 2021-2023 роки. 6. Аналіз ділової активностіТОВ «ІСТРЕЛ» за 2021-2023 роки. 7. Форма загального плану проведення внутрішнього контролю готівки в іноземній валюті . 8. Відомість відображення в обліку купівлі валюти. 9. Відомість відображення в обліку продажу валюти. 10. Робочий документ

ГКІВ-1 – Перевірка правильності відображення в обліку купівлі валюти. 11. Робочий документ ГКІВ-2 - Перевірка правильності відображення в обліку продажу валюти.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Меліхова Т.О., д.е.н., професор, завідувачкафедри ОАОА		
2	Меліхова Т.О., д.е.н., професор, завідувачкафедри ОАОА		
3	Меліхова Т.О., д.е.н., професор, завідувачкафедри ОАОА		

7. Дата видачі завдання 06.03.2024

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	*Складання робочого плану, визначення предмету, мети та завдань досліджень*	*Жовтень 2024*	викон
2	*Огляд літературних джерел, періодичних та наукових видань з теми дослідження*	*Жовтень 2024*	викон
3	*Робота над 1 розділом*	*Жовтень 2024*	викон
4	*Робота над 2 розділом*	*Жовтень 2024*	викон
5	*Робота над 3 розділом*	*Жовтень 2024*	викон
6	*Підготовка до публікації наукової статті та тез доповіді*	*Жовтень-листопад 2024*	викон
7	*Оформлення роботи згідно ДСТУ та методичних рекомендацій*	*Листопад 2024*	викон
8	*Попередній захист роботи*	*Грудень 2024*	викон
9	*Нормоконтроль*	*Грудень 2024*	викон
10	*Підготовка остаточного варіанту роботи, автореферату, презентаційного матеріалу, доповіді*	*Грудень 2024*	викон
11	*Захист роботи*	*Грудень 2024*	викон

Студент _____ О.Р. Штанько

Керівник роботи _____ Т. О. Меліхова
(підпис) (ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ Ю.С. Синиця
(підпис) (ініціали та прізвище)

АНОТАЦІЯ

Штанько О. Р. Удосконалення обліку та контролю готівки в іноземній валюті на ТОВ «ІСТРЕЛ».

Кваліфікаційна робота для здобуття ступеня вищої освіти магістра за спеціальністю 071 – Облік і оподаткування, науковий керівник Меліхова Т. О. Запорізький національний університет. Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потебні, кафедра обліку, аналізу, оподаткування та аудиту, 2024.

Досліджено теоретичні основи обліку та контролю готівки в іноземній валюті на підприємстві. Показано облік готівки в іноземній валюті на ТОВ «Істрел». Проведено фінансовий аналіз ТОВ «Істрел». Проведено контроль готівки в іноземній валюті на ТОВ «Істрел». Надано шляхи щодо удосконалення обліку та контролю готівки в іноземній валюті на ТОВ «Істрел».

Ключові слова: ОБЛІК, КОНТРОЛЬ, ГОТІВКА, ІНОЗЕМНА ВАЛЮТА, ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ, УДОСКОНАЛЕННЯ

ABSTRACT

Shtanko O. Improving the accounting and control of cash in foreign currency at LLC "ISTREL".

Qualification work for obtaining a higher education degree of master in the specialty 071 – Accounting and taxation, scientific supervisor Melikhova T. O. Zaporizhzhia National University. Engineering Educational and Scientific Institute named after Yu. M. Potebny, Department of Accounting, Analysis, Taxation and Audit, 2024.

The theoretical foundations of accounting and control of cash in foreign currency at the enterprise are studied. Accounting for cash in foreign currency at LLC "ISTREL" is shown. A financial analysis of LLC "ISTREL" is carried out. Control of cash in foreign currency at LLC "ISTREL" is carried out. Ways to improve the accounting and control of cash in foreign currency at LLC "ISTREL" are provided.

Keywords: ACCOUNTING, CONTROL, CASH, FOREIGN CURRENCY, FINANCIAL ANALYSIS, IMPROVEMENT

ЗМІСТ

ВСТУП 6
1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ГОТІВКИ В ІНОЗЕМНІЙ ВАЛЮТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ 9
1.1 Законодавчо-нормативні акти обліку готівки в іноземній валюті 9
1.2 Облік готівки в іноземній валюті 22
1.3 Контроль готівки в іноземній валюті 33
2 ОБЛІК ГОТІВКИ В ІНОЗЕМНІЙ ВАЛЮТІ ТА ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ НА ТОВ «ІСТРЕЛ» 41
2.1 Загальна характеристика ТОВ «Істрел» 41
2.2 Облік готівки в іноземній валюті на ТОВ «Істрел» 42
2.3 Фінансовий аналіз ТОВ «ІСТРЕЛ» 50
3 ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ГОТІВКИ В ІНОЗЕМНІЙ ВАЛЮТІ НА ТОВ «ІСТРЕЛ» 61
3.1 Контроль готівки в іноземній валюті на ТОВ «Істрел» 61
3.2 Шляхи щодо удосконалення обліку готівки в іноземній валюті на ТОВ «Істрел» 68
3.3 Шляхи щодо удосконалення контролю готівки в іноземній валюті на ТОВ «Істрел» 69
ВИСНОВКИ 76
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ 79
86

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. При співпраці зі закордонними контрагентами та відправленню у відрядження закордон підприємство стикається з купівлею та продажом іноземної валюті. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства обумовлена наявністю валютних операцій, експортом або імпортом товарів, які реалізуються за грошові кошти у іноземній валюті. При здійсненні цих операцій виникає курсова різниця, яка може бути доходом або витратами, в залежності від коливань валютного курсу.

При співпраці з нерезидентами розрахунки відбуваються за допомогою іноземної валюти. Офіційний курс гривні до іноземних валют встановлюються Національним банком України, а на валютному ринку операції здійснюються з купівлі або продажу безготівкової та готівкової іноземної валюти за допомогою банків та небанківських установ.

Проблемними питаннями обліку та контролю грошових коштів займалися такі вітчизняні та зарубіжні вчені: Бутинець Ф. Ф., Давидов Г. М., Кулаковська Л. П., Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Піча Ю. В., Сахарцева І. І., Усач Б. Ф. та інші. Автори розглядають дане питання зі своєї точки зору та акцентують увагу на різних аспектах ведення обліку та проведення контролю грошових коштів. Проте саме питання оподаткування, ведення обліку та проведення контролю готівки в іноземній валюті розкрито недостатньо і потребує подальшого дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами і темами. Робота виконана відповідно до науково-дослідної теми кафедри обліку, аналізу, оподаткування та аудиту Інженерного навчально-наукового інституту ім. Ю.М. Потебні Запорізького національного університету «Теоретико-методичні та практичні підходи щодо удосконалення обліку, аналізу, оподаткування та контролю в управлінні підприємством» (державний реєстраційний номер: 0123U100372). Автором запропоновано удосконалення обліку та контролю готівки в іноземній валюті на ТОВ «ІСТРЕЛ».

Мета та завдання роботи. Метою роботи є дослідження обліку та контролю готівки в іноземній валюті, надання пропозиції щодо їх удосконалення на ТОВ «ІСТРЕЛ».

Для досягнення поставленої мети було визначено наступні завдання:

- дослідити теоретичні основи обліку та контролю готівки в іноземній валюті на підприємстві;

- показати облік готівки в іноземній валюті на ТОВ «Істрел»;

- провести фінансовий аналіз ТОВ «ІСТРЕЛ»;

- провести контроль готівки в іноземній валюті на ТОВ «Істрел»;

- надати шляхи щодо удосконалення обліку та контролю готівки в іноземній валюті на ТОВ «Істрел».

Об'єктом дослідження є процес обліку та контролю готівки в іноземній валюті на ТОВ «ІСТРЕЛ».

Предметом дослідження є існуючі підходи до ведення обліку та контролю готівки в іноземній валюті на ТОВ «ІСТРЕЛ».

Інформаційною базою магістерської роботи стали законодавчі та нормативні акти України, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, періодична література, інтернет-ресурси, а також дані обліку і звітності на ТОВ «ІСТРЕЛ».

Наукова новизна отриманих результатів полягає в: удосконаленні обліку та контролю готівки в іноземній валюті на ТОВ «ІСТРЕЛ» до найбільш важливих слід віднести:

- запропоновані відомості готівки в іноземній валюті, а саме: обліку купівлі та продажу валюти, відображення їх в фінансової та податкової звітності. Це прискорить розрахунки відображення в обліку, розроблені шаблони документів зменшать вірогідність помилок в обліку купівлі та продажу валюти, допоможуть підприємству підвищити якість облікового процесу, складання податкової та фінансової звітності;

- розроблена методика проведення контролю готівки в іноземній валюті, яка на відміну від існуючих включає: тест внутрішнього контролю, загальний

план, програму, робочі документи. Запропонована програма перевірки надасть змогу перевіряючому охопити всі аспекти обліку готівки в іноземній валюті, дослідити правильність відображення в обліку, вчасно виявити порушення, уникнути помилок при купівля та продажу валюти, відображення у звітності, що допоможе провести ефективну перевірку.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості впровадження практичних рекомендацій у діяльність ТОВ «ІСТРЕЛ», що дозволить підвищити ефективність роботи підприємства (довідка про впровадження № ___ від _____).

Методи дослідження. У процесі виконання роботи використано загальнонаукові методи: абстрактно-логічний метод (метод порівняння, метод групування абсолютних, середніх, відносних величин) та балансовий метод (метод деталізації, графічний метод).

Апробація результатів дослідження. Найважливіші положення та висновки магістерської роботи доповідалися на конференції:

Штанько О. Р., Меліхова Т. О. Особливості обліку готівки в іноземній валюті. *Сучасні перспективи розвитку обліку, фінансів, економіки, управління, права та інженерії* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 5-6 грудня 2024 р.). Запоріжжя : ЗНУ, 2024 (подано до друку).

Основні пропозиції автора щодо обліку та контролю готівки в іноземній валюті на ТОВ «ІСТРЕЛ» знайшли відображення у статті:

Штанько О. Р., Меліхова Т. О., Мусійченко О. Г. Удосконалення обліку та контролю готівки в іноземній валюті для поліпшення документування та відображення у фінансовій та податковій звітності. *Ефективна економіка*. 2024. № 12 (подано до друку).

Обсяг та структура магістерської роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст магістерської роботи виконаний на ___ сторінках комп’ютерного тексту, в тому числі __ рисунки та ___ таблиць. Список використаних джерел складається із __ найменувань.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ГОТІВКИ В ІНОЗЕМНІЙ ВАЛЮТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1 Законодавчо-нормативні акти обліку готівки в іноземній валюті

Готівкові кошти змінюються в міру розвитку втілених у них суспільних відносин. Суспільний характер грошей є однією з найхарактерніших їхніх ознак, яка визначає їх як самостійну економічну категорію. Поняття «готівка» є досить багатогранним, тому його розглядали різні вчені, що наведено в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Тлумачення поняття «готівка» з погляду різних авторів

№	Автор	Поняття
1	Макконнелл К., Брю С	Стверджують, що гроші – це все те, що вони роблять. Усе, що виконує функції грошей, і є гроші.
2	Смідт А.	Гроші – це засіб оплати товарів і послуг, засіб вимірювання вартості та засіб збереження (накопичення) вартості.
3	Рікардо Д.	Гроші він розглядав як товар, що має цінність. Основою грошової системи є золото. Цінність золота і срібла, як і будь-якого іншого товару, визначається витратами праці. За даної цінності грошей їх кількість в обігу залежить від суми товарних цін. Гроші є товаром, що служить загальним засобом обміну.
4	Туган-Барановський М	Зазначив, що гроші – це речові грошові знаки, металеві та паперові гроші
5	Мочерний С. В.	Касова готівка – гроші, наявні в касах підприємств організацій, кредитних та інших закладів. Касова готівка підприємств, організацій складається з виручки, коштів, отриманих з банків, та ін. Виручку й інші надходження здають у банк.
6	Осавул А. І.	Автор виходячи з п. 4. 10 Положення про касові операції, звертає увагу на нюанси проведення інвентаризації каси. І розглядає готівку, як основний і невід'ємний елемент каси.
7	Височан О. К.	Автор розглядає кошти як готівку в касі, електронні гроші, залишки коштів на поточних та інших рахунках у банках, які можуть бути використані господарюючим суб'єктом упродовж будь-якого моменту часу для розрахунків під час здійснення господарських операцій
8	Головка Т. В.	У підручнику стверджується, що готівка – це найбільш ліквідний актив, в першу чергу забезпечує платоспроможність

Джерело:[26]

Законодавчо-нормативні документи з обліку готівки в іноземній валюті наведено у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 – Законодавчо-нормативні документи з обліку готівки в іноземній валюті

№	Законодавчий акт	Назва	Номер	Дата
1	Закон України	Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні	996-XIV	16.07.1999 р.
2	Закону України	Про валюту і валютні операції	2473-VIII	21.06.2018
3	Закону України	Про зовнішньоекономічну діяльність	959-XII	16.04.1991
4	НП(С)БО 1	Загальні вимоги до фінансової звітності	73	07.02.2013
5	НП(С)БО 25	Спрощена фінансова звітність	39	25.02.2000
6	НП(С)БО 21	Вплив змін валютних курсів	193	10.08.2000
7	Постанова	Положення про ведення касових операцій в іноземній валюті в Україні	148	29.12.2017
8	Наказ МФУ	Інструкція про службові відрядження в межах України та за кордон	59	13.03.1998

Джерело: сформовано автором

Класифікація грошових коштів наведено на рисунку 1.1.

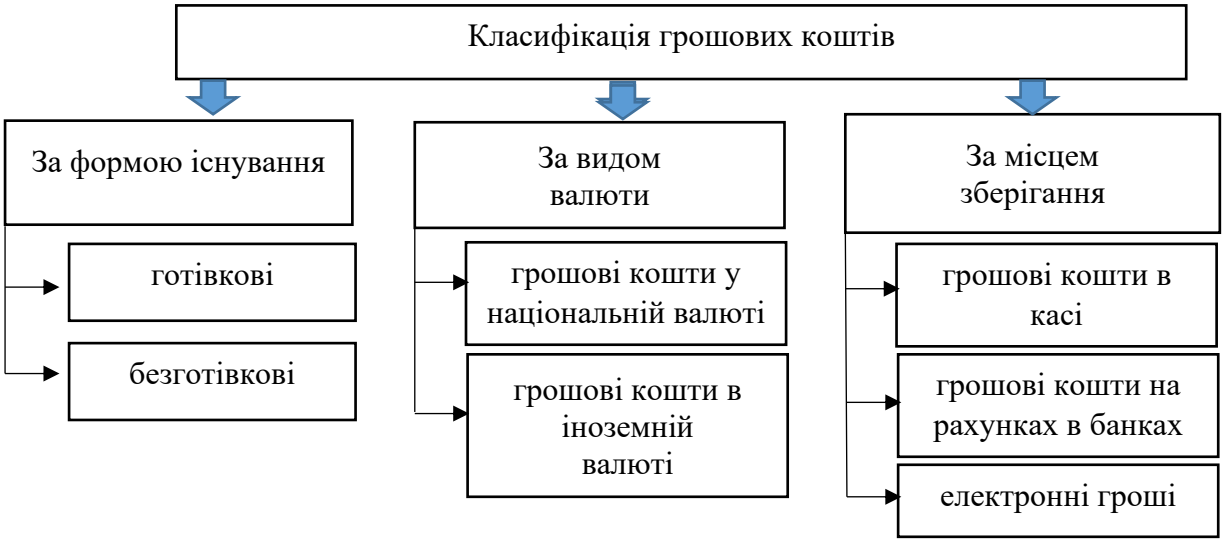

Рисунок 1.1 – Класифікація грошових коштів наведено

Джерело: [65]

В. Вареник визначає гроші як – будь-який товар, що функціонує як засіб обігу, лічильна одиниця і засіб збереження вартості. Поняття «гроші» в

економічних дисциплінах (зокрема, в обліку) використовуються менше, ніж поняття «грошові кошти» та «грошові потоки». Проте ці два, здавалося б, схожі поняття часто викликають серйозні дискусії в науковому світі [43].

Д. О. Дяченко: «грошові кошти – це актив, який більше всього можливий для зловживання, тому завданням адміністрації є запровадження системи ефективного внутрішнього контролю, яка б забезпечила їх збереження, ретельний облік і звітність» [40].

За своєю природою грошові кошти є ресурсом забезпечення платоспроможності, зв'язуючою ланкою всіх господарських процесів підприємства. Не зважаючи на те, що грошові кошти займають незначну питому вагу у загальній сумі активів підприємства, вони відіграють надзвичайно важливу роль для забезпечення його існування та гармонійного розвитку – із них починається операційний цикл, ними ж він і закінчується [26].

Доцільно зазначити, що грошові кошти – це готівка в касі підприємства, депозити до запитання, кошти на банківських рахунках, які характеризуються абсолютною ліквідністю, тобто можуть у будь-який момент бути використані для здійснення розрахунків, або обміняні на законні платіжні засоби [18].

Іноземна валюта – це:

– валюта готівкою, грошові знаки (банкноти, білети державної скарбниці, монети), що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території відповідної іноземної держави, а також вилучені або ті, що вилучаються з обігу, але підлягають обміну на грошові знаки, які перебувають в обігу;

– платіжні документи в грошових одиницях іноземних держав і міжнародних розрахункових одиницях;

– кошти в грошових одиницях іноземних держав, міжнародних розрахункових одиницях і в діючій на території України валюті з вільною конверсією, які перебувають на рахунках і вкладах у банківсько-кредитних установах на території України та за її межами (ст. 1 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 р. № 959-XII) [19].

Іноземна валюта – це:

а) грошові знаки грошових одиниць іноземних держав у вигляді банкнот, казначейських білетів, монет, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території відповідної іноземної держави або групи іноземних держав, а також вилучені або такі, що вилучаються з обігу, але підлягають обміну на грошові знаки, що перебувають в обігу;

б) кошти на рахунках у банках й інших фінансових установах, виражені у грошових одиницях іноземних держав і міжнародних розрахункових (клірингових) одиницях (зокрема у спеціальних правах запозичення), що належать до виплати в іноземній валюті;

в) електронні гроші, номіновані в грошових одиницях іноземних держав та (або) банківських металах (ст. 1 Закону України «Про валюту і валютні операції» від 21.06.2018 р. № 2473-VIII) [64].

У бухгалтерському обліку керуються положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку. НП(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів» – застосовують у питанні визначення терміну «іноземна валюта» є набагато лаконічнішим: іноземна валюта – валюта інша, ніж валюта звітності (п. 4 НП(С)БО 21) [32].

У бухгалтерському законодавстві іноземна валюта – це всі види валют, окрім гривні [26].

Операціями в іноземній валюті є господарські операції, вартість яких визначена в іноземній валюті чи які потребують розрахунків в іноземній валюті (п. 4 НП(С)БО 21) [18].

Господарська операція – дія чи подія, яка спричиняє зміни у структурі активів і зобов’язань, власному капіталі підприємства (абз. 5 ст. 1 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV) [65].

Особливості обліку операцій в іноземній валюті також безпосередньо залежать від того, з якою статтею балансу маємо справу: монетарною чи немонетарною [32].

Монетарні статті – статті балансу про грошові кошти, а також про такі активи й зобов'язання, які будуть отримані чи сплачені у фіксованій (або визначеній) сумі грошей чи їх еквівалентів (п. 4 НП(С)БО 21), а саме:

- грошова дебіторська заборгованість в інвалюті;
- грошова кредиторська заборгованість в інвалюті;
- іноземна валюта на рахунку підприємства та в касі;
- валютна позика;
- депозит в іноземній валюті тощо [43].

Класифікація грошових коштів наведено у таблиці 1.2.

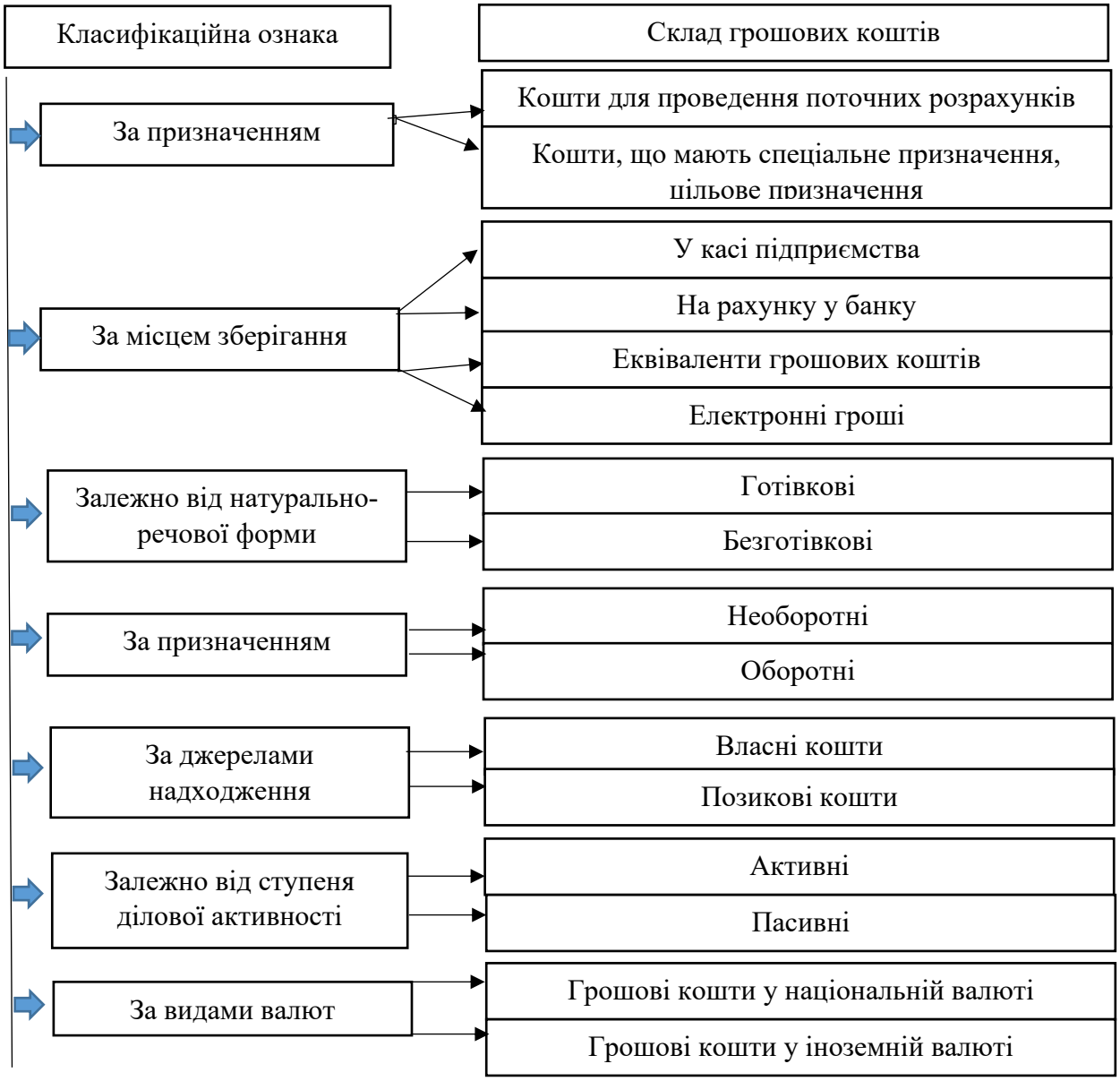

Рисунок 1.2 – Класифікація грошових коштів

Джерело: [45]

Немонетарні статті – статті інші, ніж монетарні статті балансу (п. 4 НП(С)БО 21), а саме товарна дебіторська/кредиторська заборгованість [20].

Особливість обліку операцій в іноземній валюті полягає в тому, як для відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності таку операцію потрібно перераховувати в гривні [32].

Загальні правила відображення операцій в іноземній валюті в обліку зазначені в НП(С)БО 21. Операції в іноземній валюті під час первинного визнання відображають у валюті звітності шляхом перерахунку суми в іноземній валюті із застосуванням валютного курсу на початок дня дати здійснення операції (дати визнання активів, зобов'язань, власного капіталу, доходів і витрат) (п. 5 НП(С)БО 21) [22].

Іноземну валюту для відображення операції в обліку потрібно перерахувати в гривні за курсом НБУ на дату здійснення такої операції [65].

Валютний курс, за яким перераховують суму в інвалюті в гривні, – це курс НБУ. Валютний курс – установлений Національним банком України курс грошової одиниці України до грошової одиниці іншої країни» (п. 4 НПС(Б)О 21). Операції в інвалюті перераховують у гривні тільки за курсом НБУ. Міжбанківський валютний курс України використовують лише для розрахунку доходу/витрат від купівлі/продажу валюти [45].

Операції з безготівкових розрахунків в інвалюті підприємство може відображати в гривні у сумі, визначеній у документах банку, з урахуванням особливостей застосування банком валютного курсу на дату здійснення операції [22].

Таке право було зазначено в НП(С)БО 21 наказом Мінфіну України від 14.07.2014 р. № 754. Останній закріпив спецправила обліку інвалютних операцій у зв'язку з дією у 2014–2015 рр. двох курсів НБУ впродовж дня [65].

З квітня 2014 року по березень 2015 року Нацбанком було визначено дещо інший порядок установлення офіційного курсу гривні до інвалюти. Зокрема, починаючи із 04.04.2014 по 30.03.2015 включно курс НБУ діяв із часу його встановлення, а не з наступного робочого дня після дня затвердження, як було

до цього (п. 9 Положення «Про встановлення офіційного курсу гривні до іноземних валют та курсу банківських металів», затвердженого постановою Правління НБУ від 21.11.2003 р. № 496, у редакції, що діяла з 04.04.2014 р. до 31.03.2015) [40].

Валютні виписки банк формує наприкінці дня, а тому курс валют у ній указувався вже той, який діяв із 14.00. Зараз протягом дня діє лише один курс НБУ, а тому така проблема в цьому не має [19].

Суму авансу (попередньої оплати) в іноземній валюті, надану іншим особам у рахунок платежів для придбання немонетарних активів (запасів, основних засобів, нематеріальних активів тощо) й отримання робіт і послуг, під час включення до вартості цих активів (робіт, послуг) перераховують у валюту звітності із застосуванням валютного курсу на початок дня дати сплати авансу [40].

У разі здійснення авансових платежів в іноземній валюті постачальникові частинами й одержання частинами від постачальника немонетарних активів (робіт, послуг) вартість одержаних активів (робіт, послуг) визнають за сумою авансових платежів із застосуванням валютних курсів, виходячи з послідовності здійснення авансових платежів [22].

Суму авансу (попередньої оплати) в іноземній валюті, одержану від інших осіб у рахунок платежів для постачання готової продукції, інших активів, виконання робіт і послуг, під час включення до складу доходу звітного періоду перераховують у валюту звітності із застосуванням валютного курсу на початок дня дати одержання авансу [20].

У разі одержання від покупця авансових платежів в іноземній валюті частинами та відвантаження частинами покупцеві немонетарних активів (робіт, послуг) дохід від реалізації активів (робіт, послуг) визнають за сумою авансових платежів із застосуванням валютних курсів, виходячи з послідовності одержання авансових платежів (п. 6 НП(С)БО 21) [32].

Особливості перерахунку операції в інвалюті в гривні в разі здійснення авансової оплати в інвалюті за товар наведено на рисунку 1.3.

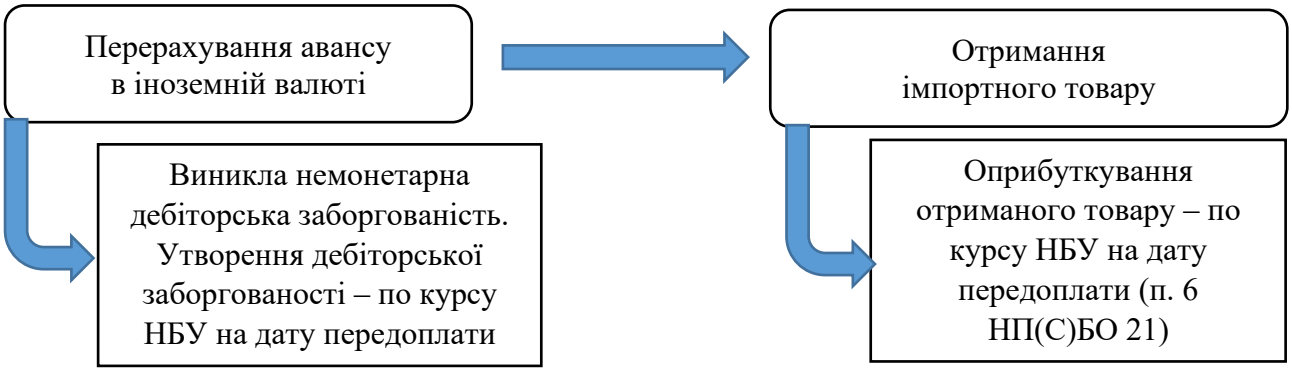

Рисунок 1.3 – Особливості перерахунку операції в інвалюті в гривні в разі здійснення авансової оплати в інвалюті за товар

Джерело: [23]

Особливості перерахунку операції в інвалюті в гривні в разі отримання авансової оплати в інвалюті від покупця наведено на рисунку 1.4.

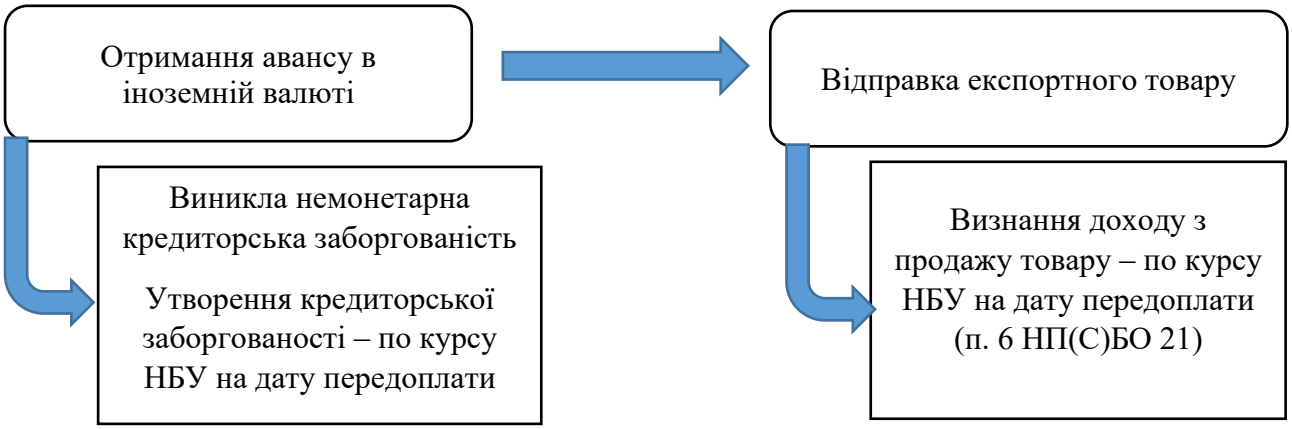

Рисунок 1.4 – Особливості перерахунку операції в інвалюті в гривні в разі отримання авансової оплати в інвалюті від покупця

Джерело: [19]

Якщо передоплат декілька – то й курс потрібно брати на дату кожного такого авансу. Тобто виникнення грошової заборгованості (як і визнання доходу чи оприбуткування товару) відображаємо за курсом НБУ на цю дату [20].

Далі утворюється монетарна стаття (грошова дебіторська чи кредиторська заборгованість), оскільки постачання товарів буде оплачено інвалютою. На дату отримання оплати (погашення заборгованості) діятиме вже інший курс НБУ,

аніж на дату виникнення цієї заборгованості. Така різниця згідно з НП(С)БО є курсовою різницею [32].

Курсова різниця – різниця між оцінками однакової кількості одиниць іноземної валюти за різних валютних курсів (п. 4 НП(С)БО 21) [22].

Правила розрахунку курсової різниці:

1. Курсові різниці визначають лише за монетарними статтями балансу, тобто якщо це заборгованість, яку погашатимуть інвалютою, на дату такого погашення потрібно буде визначити курсову різницю.

2. Для розрахунку курсової різниці використовують лише курс НБУ. Відповідно до НП(С)БО 21 валютний курс – це установлений НБУ курс грошової одиниці України (гривні) до грошової одиниці іншої країни, тому для розрахунку курсових різниць використовують лише курс НБУ. У валютних операціях є різні види курсів валют: комерційний курс банку, крос-курс, курс МВРУ тощо, але берем курс НБУ [19].

3. Курсові різниці визначають на кожну дату балансу й дату здійснення господарської операції. Відповідно до п. 8 НП(С)БО 21: визначення курсових різниць за монетарними статтями в іноземній валюті проводять на дату балансу, а також на дату здійснення господарської операції. Датою балансу є дата, на яку складено баланс підприємства, а саме кінець останнього дня звітного періоду (п. 3 НП(С)БО 6 »Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах») [26].

Звітним періодом для складання фінансової звітності є календарний рік. Утім, проміжна фінансова звітність складається за результатами першого кварталу, першого півріччя, дев’яти місяців. Крім того, відповідно до облікової політики підприємства фінансову звітність можна складати за інші періоди (ч. 1 ст. 13 Закону про бухгалтерський облік) [23].

Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» баланс підприємства складають на кінець останнього дня звітного періоду. Підприємства, які складають фінансову звітність і консолідовану фінансову звітність за НП(С)БО 2, складають проміжну фінансову звітність, яка охоплює відповідний період (І квартал, перше півріччя, дев’ять місяців), наростаючим

підсумком із початку звітного року у складі балансу та звіту про фінансові результати [65].

Курсові різниці слід визначати за курсом НБУ, який діяв станом на 31.03, 30.06, 30.09, 31.12. Лише ті суб'єкти, які складають фінансову звітність раз на рік (підприємства, платники єдиного податку за 3 групою), визначають курсові різниці на дату балансу – 31.12 [45].

Дата господарської операції є дата фактичного здійснення операції в інвалюті (погашення монетарної статті тощо).

Розрахунок курсової різниці здійснюють за такою формулою:

$$КР = СГО \times (К2 – К1), \quad (1.1)$$

де КР – сума курсових різниць;

СГО – сума господарської операції (монетарної статті);

К1 – курс НБУ на дату виникнення монетарної статті чи дату балансу (залежно від того, яка подія сталася пізніше);

К2 – курс НБУ на дату визначення курсової різниці (на дату балансу чи на дату розрахунків) [26].

У бухгалтерському обліку курсові різниці відображають залежно від результату такого розрахунку та виду операції:

– для кредиторської заборгованості – 945 »Витрати від операційної курсової різниці» чи 974 »Втрати від неопераційних курсових різниць»);

– для дебіторської заборгованості – 714 »Дохід від операційної курсової різниці» чи 744 »Дохід від неопераційної курсової різниці»);

– для кредиторської заборгованості – включають до доходів (на субрахунок 714 чи 744);

– для дебіторської заборгованості – списують на витрати (на субрахунок 945 чи 974) [23].

Відповідно до НП(С)БО 21 є визначення курсових різниць за монетарними статтями в інвалюті проводять на дату балансу, а також на дату здійснення

господарської операції в її межах або за всією статтею. В наказі про облікову політику підприємства зазначають, як саме її розраховувати у межах операції чи за всією статтею (п. 8 НП(С)БО 21) [32].

Без коригувань (як у бік збільшення, так і в бік зменшення) на всі різниці, визначені р. ІІІ ПКУ (крім різниці щодо від'ємного значення об'єкта оподаткування минулих років), можна визначати прибуток до оподаткування, якщо річний дохід від будь-якої діяльності (за вирахуванням непрямих податків), визначений за правилами бухгалтерського обліку, за останній річний звітний (податковий) період не перевищує 20 млн грн [20].

У разі якщо підприємство з річним доходом не більш ніж 20 млн грн приймає рішення не проводити коригування, про це треба буде зазначити в декларації. Якщо дохід за податковий рік становитиме понад 20 млн грн, доведеться, починаючи з такого року, під час визначення об'єкта оподаткування застосовувати всі згадані коригування [22].

Відповідно до п. 3 р. IV НП(С)БО 1 згортання статей активів і зобов'язань, доходів і витрат є неприпустимим, крім випадків, передбачених відповідними НП(С)БО або МСФЗ [65].

У НП(С)БО відсутні вказівки щодо згортання доходів і витрат від курсових різниць. Тому підприємства, які складають фінансову звітність за НП(С)БО, мають відображати курсові різниці в бухгалтерському обліку та подавати їх у фінансової звітності розгорнуто [18].

У підприємствах, які подають звітність за міжнародними стандартами відповідно до п. 35 МСБО 1 «Подання фінансової звітності» передбачає, що підприємство має подавати на нетто-основі прибутки та збитки, що виникають від групи схожих операцій, скажімо, прибутки й збитки від курсових різниць [19].

Нетто-основа – є чисте (згорнуте) подання статей фінансової звітності. Однак п. 35 МСБО 1 міститься застереження про те, що коли такі доходи й витрати є суттєвими, вони повинні бути представлені розгорнуто [26].

Податок на прибуток необхідно обчислювати виходячи з бухгалтерського фінансового результату (за НП(С)БО чи МСФЗ), відкоригованого на різниці, передбачені ПКУ [20].

Різниці, які коригують фінансовий результат, – це, зокрема, амортизаційні різниці, різниці, що виникають під час формування резервів (забезпечень), різниці, які виникають під час здійснення фінансових операцій (пп. 134.1.1 ПКУ), вони коригують бухгалтерський фінансовий результат як у бік зменшення, так і в бік збільшення бази. Різниці, пов'язані із відображенням операцій в інвалюті, у ПКУ не передбачено, тож усе, як відображено в бухгалтерський обліку за цією операцією, так і лишиться з метою оподаткування [64].

Відповідно до пп. 2 п. 292.1 ПКУ доходом платника єдиного податку є будь-який дохід, включаючи дохід представництв, філій, відділень цієї юридичної особи, отриманий протягом податкового (звітного) періоду в грошовій формі (готівковій та/або безготівковій); матеріальній або нематеріальній формі, визначеній п. 292.3 ПКУ [26].

У разі якщо дохід у грошовій формі отримано в інвалюті, то діятимуть норми п. 292.5 ПКУ. Якщо з платним єдиного податку розрахувалися в інвалюті, тоді суму отриманої валюти необхідно перерахувати в гривні згідно з офіційним курсом НБУ на дату здійснення операції, а перерахована сума і є оподатковуваним доходом. Під час здійснення інвалютних операцій виникає збільшення курсу валюти, що не впливає на збільшення податкового доходу платника єдиного податку, адже єдиний податок нараховують на загальну суму грошової виручки від здійснення такої операції вже за курсом отримання валюти (п. 292.5 ПКУ) [32].

Юридична особа – платник єдиного податку третьої групи визначає курсові різниці від перерахунку операцій, виражених в іноземній валюті, заборгованості та іноземної валюти на дату балансу, а також на дату здійснення господарської операції згідно з вимогами НП(С)БО. Позитивне значення курсових різниць від перерахунку іноземної валюти включається до складу

доходів такого платника податку, а від'ємне значення курсових різниць від перерахунку іноземної валюти не зменшує базу оподаткування єдиним податком [40].

Дискусійні питання при відображенні, оскільки є невідповідність у законодавстві:

1. У бухгалтерському обліку відповідно до п. 8 НП(С)БО 21 позитивні курсові різниці, отримані від перерахунку валюти, входять до складу операційних доходів (п. 7 НП(С)БО 21), а у податковому обліку згідно з р. XIV ПКУ для платників єдиного податку прямо не прописано обов'язку визначати курсові різниці на дату балансу й оподатковувати їх.

2. Доходом юридичної особи платника єдиного податку є дохід, отриманий у грошовій формі, а також у матеріальній або нематеріальній формі, визначеній відповідно до п. 292.3 ПКУ (абз. 2 п. 292.1 ПКУ). На дату балансу жодних надходжень на його рахунок не відбувається, тому грошовий дохід не має. До доходу у нематеріальній формах може відноситься дохід від позитивних курсових різниць на дату балансу. Для платників єдиного податку цей дохід чітко визначений у п. 292.3 ПКУ, але в ньому не має про курсові різниці [22].

Якщо іноземна валюта, яка надійшла на валютний рахунок платника єдиного податку від здійснення операції з експорту товарів (робіт, послуг), продається до дати звітного балансу (протягом одного кварталу), то у складі доходу враховується тільки позитивна різниця між доходом, отриманим від продажу цієї валюти, та доходом, отриманим від здійснення перерахунку такої іноземної валюти в гривні на дату її надходження на валютний рахунок [43].

Якщо іноземна валюта, яка надійшла на валютний рахунок платника єдиного податку від здійснення операції з експорту товарів (робіт, послуг), до кінця кварталу (до дати звітного балансу) обліковується на рахунку, то на дату закінчення звітного кварталу платник має здійснити перерахунок такої іноземної валюти відповідно до положень (стандартів) бухгалтерського обліку з

відповідним врахуванням у складі доходу тільки позитивної різниці від здійснення такого перерахунку [26].

У разі продажу іноземної валюти після дати звітного балансу у складі доходу враховується тільки позитивна різниця між доходом, отриманим від продажу цієї валюти, та доходом, отриманим від здійснення перерахунку такої іноземної валюти в гривні на дату закінчення попереднього звітного кварталу [22].

Отже, податкові органи за оподаткування не лише позитивних курсових різниць від перерахунку інвалюти на дату балансу, а й прибутків від продажу такої інвалюти.

1.2 Облік готівки в іноземній валюті

Готівкові операції в іноземній валюті оформляються касовими ордерами, видатковими відомостями, розрахунковими документами, документами за операціями із застосуванням електронних платіжних засобів, іншими касовими документами [15].

Приймання готівки в іноземній валюті в касу проводиться за прибутковими касовими ордерами, підписаними головним бухгалтером або особою, уповноваженою керівником підприємства [49].

Про приймання підприємствами готівки в іноземній валюті в касу за прибутковими касовими ордерами видається засвідчена відбитком печатки цього підприємства квитанція (що є відривною частиною прибуткового касового ордера) за підписами головного бухгалтера або працівника підприємства, який на це уповноважений керівником [53].

Під час роботи з готівкою в іноземній валюті касири (особи, що виконують їх функції) керуються правилами визначення платіжності банкнот і монет Національного банку України [25].

Видача готівки в іноземній валюті з кас проводиться за видатковими касовими ордерами або видатковими відомостями. Документи на видачу готівки

мають підписувати керівник і головний бухгалтер або працівник підприємства, який на це уповноважений керівником. До видаткових ордерів можуть додаватися заява на видачу готівки, розрахунки тощо [59].

Якщо на доданих до видаткових касових ордерів документах, заявах, рахунках тощо є дозвільний напис керівника підприємства, то його підпис на видаткових касових ордерах не обов'язковий [35].

У разі видачі окремим фізичним особам готівки в іноземній валюті (у тому числі працівникам підприємства) за видатковим касовим ордером або видатковою відомістю касир вимагає пред'явити паспорт чи документ, що його замінює, записує його найменування і номер, ким і коли він виданий. Фізична особа розписується у видатковому касовому ордері або видатковій відомості про одержання готівки із зазначенням одержаної суми (гривень – словами, копійок – цифрами), використовуючи чорнильну або кулькову ручку з чорнилом темного кольору. Якщо видаткова відомість складена на видачу готівки кільком особам, то одержувачі також пред'являють паспорти чи документи, що їх замінюють, і розписуються у відповідній графі документа [29].

Для виведення залишку готівки в іноземній валюті в касі не приймаються видаткові касові ордери або видаткові відомості, в яких видача готівки з каси не підтверджена підписом одержувача [39].

Видача готівки в іноземній валюті особам, яких немає в штатному розписі підприємства, проводиться за видатковими касовими ордерами, що виписуються окремо на кожну особу, або за окремою видатковою відомістю [57].

Якщо підприємство (підприємець) надає держателям електронних платіжних засобів послуги з видачі готівки за допомогою платіжного термінала (імпринтера), то на підставі квитанцій платіжного термінала (сліпів) таким підприємством складається видатковий касовий ордер на загальну суму проведених операцій за день та здійснюється відповідний запис у касовій книзі [44].

Видачу готівки в іноземній валюті касир проводить тільки особі, зазначеній у видатковому касовому ордері або видатковій відомості [60].

Якщо видача готівки в іноземній валюті проводиться за довіреністю, оформленою у встановленому порядку згідно із законодавством України, у тому числі й особи, що не має змоги у зв'язку з хворобою або з інших поважних причин поставити підпис власноручно, то в тексті ордера після прізвища, імені та по батькові одержувача готівки бухгалтер зазначає прізвище, ім'я та по батькові особи, якій довірено одержати готівку. У разі видачі готівки в іноземній валюті за видатковою відомістю перед підписом про одержання грошей касир робить у ній напис «За довіреністю». Довіреність залишається в касира і додається до видаткового касового ордера або видаткової відомості [34].

Приймання одержаної з банку готівки в іноземній валюті в касу та видача готівки в іноземній валюті з каси для здавання її до банку оформляються відповідними касовими ордерами (прибутковим або видатковим) з відображенням такої касової операції в касовій книзі [56].

Документом, що свідчить про здавання виручки до банку, є відповідна квитанція до прибуткового документа банку на внесення готівки в іноземній валюті, засвідчена підписами відповідальних осіб банку та відбитком печатки (штампа) банку. Документом, що свідчить про здавання виручки до банку через інкасаторів, є копія супровідної відомості до сумки з готівковою виручкою (готівкою), засвідчена підписом та відбитком печатки інкасатора-збирача [16].

Виплати, пов'язані з оплатою праці, проводяться касиром підприємства або за видатковими касовими ордерами на кожного одержувача чи за видатковими відомостями [37].

На титульній сторінці видаткової відомості робиться дозвільний напис про видачу готівки за підписами керівника і головного бухгалтера або осіб, уповноважених керівником, із зазначенням строків видачі готівки і суми (гривень – словами, копійок – цифрами) [38].

Одноразові видачі готівки на виплати, пов'язані з оплатою праці, окремим особам проводяться, як правило, за видатковими касовими ордерами [56].

Після закінчення встановлених строків виплат, пов'язаних з оплатою праці за видатковими відомостями, касир зобов'язаний:

- у видатковій відомості проти прізвища осіб, яким не здійснено виплату, поставити відбиток штампа або зробити напис «Депоновано»;

- скласти реєстр депонованих сум;

- у кінці видаткової відомості зазначити фактично виплачену суму та недоодержану суму виплат, яка підлягає депонуванню, звірити ці суми із загальним підсумком за видатковою відомістю і засвідчити напис своїм підписом. Якщо готівкові кошти видавалися не касиром, а іншою особою, то на відомості додатково робиться напис «Готівку за відомістю видав (підпис)»;

- здійснити відповідний запис у касовій книзі згідно з виписаним бухгалтерією видатковим касовим ордером на фактично видану суму за видатковою відомістю [60].

Бухгалтер робить перевірку записів, зроблених касирами у видаткових відомостях, та здійснює підрахунок виданих і депонованих за ними сум. Депоновані суми, що підлягають здаванню в банк, оформляються шляхом складання одного загального видаткового касового ордера [15].

Прибуткові касові ордери і квитанції до них, а також видаткові касові ордери і видаткові відомості мають заповнюватися бухгалтером чорнилом темного кольору чорнильною або кульковою ручкою, за допомогою друкарських машинок, комп’ютерних засобів чи іншими способами, які забезпечили б належне збереження цих записів протягом установленого для зберігання документів терміну [53].

У касових ордерах зазначається підстава для їх складання і перелічуються додані до них документи. Видача касових ордерів і видаткових відомостей на руки особам, що вносять або одержують готівку, забороняється [16].

Приймання і видача готівки за касовими ордерами може проводитися тільки в день їх складання. Виправлення в касових ордерах та видаткових відомостях забороняються [25].

У касових ордерах, які оформляються на загальну суму проведених підприємством касових операцій (видача готівки за видатковими відомостями, електронними платіжними засобами, здавання готівки до банку,

отримання готівки з банку за чеком та оприбуткування її в касі тощо), реквізит «Одержав» або «Прийнято від» не заповнюється [56].

Прибуткові та видаткові касові ордери до передавання в касу реєструються бухгалтером у журналі реєстрації прибуткових і видаткових касових документів, який ведеться окремо за прибутковими та видатковими операціями. Видаткові касові ордери, що оформлені на підставі видаткових відомостей, реєструються в такому журналі після здійснення виплат, зазначених у видатковій відомості [60].

Реєстрація касових ордерів і видаткових відомостей може здійснюватися за допомогою комп'ютерних засобів, які забезпечують формування і роздрукування потрібних касових документів. Водночас у документі «Вкладний аркуш журналу реєстрації прибуткових і видаткових касових ордерів», який формується і роздруковується за відповідний день, забезпечується також формування даних для обліку руху коштів [53].

Під час одержання касових ордерів або видаткових відомостей касир зобов'язаний перевірити:

- наявність і справжність на документах відповідних підписів, а на видатковій відомості – дозвільного напису керівника підприємства або осіб, які ним уповноважені;
- правильність оформлення документів, наявність усіх реквізитів;
- наявність перелічених у документах додатків [37].

Касові ордери або видаткові відомості одразу ж після одержання або видачі за ними готівки підписуються касиром, а на доданих до них документах ставиться відбиток штампа або напис «Оплачено» із зазначенням дати (число, місяць, рік) [29].

Касові документи після складання касиром звіту та оброблення цього звіту комплектуються в хронологічному порядку, нумеруються, переплітаються в окремі папки та зберігаються відповідно до законодавства України відповідальною особою, на яку керівником покладено обов'язок щодо їх зберігання [59].

Виносити з приміщення підприємства касові документи дозволяється тільки за наявності письмового дозволу керівника або головного бухгалтера. У цьому разі до кінця робочого дня зазначені документи обов'язково мають бути повернуті до приміщення підприємства [16].

У касових документах під час позначення сум національної грошової одиниці гривні може використовуватись її графічний знак – «₴» [44].

Довідки за касовими документами (підписані керівником і головним бухгалтером) видаються відповідним органам на їхню вимогу у випадках, передбачених законодавством України [53].

Рахунок 30 «Готівка» призначений для узагальнення інформації про наявність та рух грошових коштів в касі підприємства [29].

Рахунок 30 «Готівка» має такі субрахунки:

301 «Готівка в національній валюті»;

302 «Готівка в іноземній валюті»;

308 «Готівка в національній валюті за операціями, проведеними із застосуванням РРО»;

309 «Готівка в іноземній валюті за операціями, проведеними із застосуванням РРО» [25].

За дебетом рахунку 30 «Готівка» відображається надходження грошових коштів у касу підприємства, за кредитом - виплата грошових коштів із каси підприємства [60].

На підприємствах, де працюють операційні каси (продаж квитків, оплата послуг зв'язку, обмін валюти тощо) відкриваються субрахунки «Готівка в національній валюті в операційній касі» та «Готівка в іноземній валюті в операційній касі» [35].

Підприємства, які здійснюють готівкові операції із застосуванням реєстраторів розрахункових операцій (РРО), використовують субрахунки 308 «Готівка в національній валюті за операціями, проведеними із застосуванням РРО» та 309 «Готівка в іноземній валюті за операціями, проведеними із застосуванням РРО» [49].

Рахунок 71 «Інший операційний дохід» має такі субрахунки:

711 «Дохід від купівлі-продажу іноземної валюти»;

714 «Дохід від операційної курсової різниці» [25].

На субрахунку 711 «Дохід від купівлі-продажу іноземної валюти» узагальнюється інформація про доходи від купівлі-продажу іноземної валюти, зокрема додатна різниця між ціною купівлі-продажу іноземної валюти та її балансовою вартістю [16].

На субрахунку 714 «Дохід від операційної курсової різниці» узагальнюється інформація про доходи від курсових різниць за активами й зобов'язаннями підприємства - пов'язаними з операційною діяльністю підприємства [56].

За кредитом рахунку 74 «Інші доходи» відображається збільшення (одержання) доходу, за дебетом - належна сума непрямих податків (податку на додану вартість, акцизного податку та інших зборів (обов'язкових платежів)) та списання в порядку закриття на рахунок 79 «Фінансові результати» [60].

Рахунок 74 «Інші доходи» має такі субрахунки:

744 «Дохід від неопераційної курсової різниці» [34].

На субрахунку 744 «Дохід від неопераційної курсової різниці» узагальнюється інформація про курсові різниці за активами та зобов'язаннями в іноземній валюті, які пов'язані з фінансовою та інвестиційною діяльністю підприємства [38].

На рахунку 94 «Інші витрати операційної діяльності» ведеться облік витрат операційної діяльності підприємства, крім витрат, які відображаються на рахунках 90 «Собівартість реалізації», 91 «Загальновиробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут» [44].

Рахунок 94 «Інші витрати операційної діяльності» має такі субрахунки:

942 «Витрати на купівлю-продаж іноземної валюти»;

945 «Втрати від операційної курсової різниці» [37].

На субрахунку 942 «Витрати на купівлю-продаж іноземної валюти» узагальнюється інформація про витрати на купівлю-продаж іноземної валюти,

зокрема від'ємна різниця між ціною купівлі-продажу іноземної валюти та її балансовою вартістю [56].

На субрахунку 945 «Втрати від операційної курсової різниці» ведеться облік втрат за активами й зобов'язаннями операційної діяльності підприємства від зміни курсу гривні до іноземної валюти. На рахунку 97 «Інші витрати» ведеться облік витрат, що виникають в процесі діяльності, але не пов'язані з виробництвом або реалізацією основної продукції (товарів) та послуг [15].

За дебетом субрахунків 974 відображається сума визнаних витрат, за кредитом - списання на рахунок 79 «Фінансові результати» [16].

Рахунок 97 «Інші витрати» має такі субрахунки:

974 «Втрати від неопераційних курсових різниць» [16].

На субрахунку 974 «Втрати від неопераційних курсових різниць» відображаються втрати за активами й зобов'язаннями неопераційної діяльності підприємства від зміни курсу гривні до іноземної валюти [34].

При купівлі іноземної валюти майже завжди виникає різниця між офіційним курсом НБУ і курсом валюти на міжбанку. Це не курсова різниця, а різниця між продажною та балансовою вартістю валюти [34].

Якщо при купівлі іноземної валюті на міжбанку виникає різниця між курсом міжбанку (курс купівлі) і курсом НБУ, то у такому разі відповідно до Інструкції № 291:

– додатна різниця від купівлі такої валюти (якщо курс міжбанку вище курсу НБУ) зараховується до витрат (субрахунок 942);

– від’ємна різниця (якщо курс міжбанку нижче курсу НБУ) зараховується до доходів (субрахунок 711).

На балансі вартість інвалюти має відображатися виключно за курсом НБУ – або на дату звітного балансу, або на дату здійснення операції залежно від того, яка дата настала пізніше. Якщо курс НБУ зміниться, то доведеться визначати курсові різниці [49].

Облік купівлі валюти наведено у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3 – Облік купівлі валюти

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік	
		Дебет	Кредит
1	Перераховано банку кошти для придбання валюти	333	311
2	Зараховано придбану іноземну валюту на поточний валютний рахунок	312	333
	– суму збору до Пенсійного фонду	92	651
		651	333
	– суму комісійної винагороди банку	92	685
		685	333
4	Відображено різницю між комерційним курсом, за яким іноземну валюту придбано на МВРУ, і курсом НБУ	942	333
5	Повернено залишок коштів на поточний рахунок підприємства	311	333

Джерело: [38]

Якщо було продано раніше придбану валюту на міжбанку, то слід віднести до витрат різницю між курсом інвалюти на міжбанку на день продажу та курсом НБУ на цю ж дату. Тобто на день продажу знову перераховують балансову вартість інвалюти і вже її порівнюють з продажною вартістю [53].

В такому випадку виникнуть одразу дві різниці – класична курсова різниця і різниця між балансовою та продажною вартістю валюти [57].

У бухгалтерському обліку дохід від продажу іноземної валюти відображається на субрахунку 711. Це якщо було продано валюту на міжбанку за курсом, вищим, ніж курс НБУ на дату продажу. Якщо були отримані збитки, тобто курс НБУ більший, за курс, за яким продано валюту, – слід відображати витрати на субрахунку 942. Відповідно додатну чи від'ємну курсову різницю слід відображати на субрахунках 714 і 945 [60].

У податковому обліку аналогічно до бухгалтерських облікових правил відображають у складі доходів позитивну курсову різницю і додатний результат від продажу інвалюти, а у складі витрат – від'ємну курсову різницю і від'ємний

результат від продажу іноземної валюти [49]. Облік продажу валюти наведено у таблиці 1.4.

Таблиця 1.4 – Облік продажу валюти

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік	
		Дебет	Кредит
	Отримання іноземної валюти як передоплати за продукцію на розподільчий рахунок		
1	Надійшла від нерезидента передоплата за експортним контрактом на розподільчий рахунок	314	681
	Списання іноземної валюти з розподільчого рахунка		
2	Відображено курсову різницю між курсом НБУ, що діяв на дату списання іноземної валюти з розподільчого рахунка, і курсом НБУ, за яким вона надійшла підприємству	314	714
	1) у зв'язку з продажем 50 % валютної виручки		
	Перераховано з розподільчого рахунка 50 % іноземної валюти для продажу	334	314
4	Зараховано на поточний рахунок у національній валюті кошти, отримані від продажу 50 % іноземної валюти	311	377
5	Відображено суму комісійної винагороди банку у зв'язку з продажем іноземної валюти	92 685	685 377
6	Відображено різницю між сумою, вирученою від продажу іноземної валюти, визначеною за курсом МВРУ, та БВ іноземної валюти, визначеною за офіційним курсом НБУ на дату продажу	377	711
7	Відображено залік зобов'язань з продажу іноземної валюти	377	334
	2) у зв'язку із зарахуванням решти 50 % іноземної валюти на поточний валютний рахунок підприємства		
	Перераховано з розподільчого рахунка на поточний валютний рахунок підприємства решту 50 % іноземної валюти	312	314
9	Відображено курсову різницю за іноземною валютою, що значиться на рахунку в банку	945	312

Джерело: [50]

Облік конвертації валюти наведено у таблиці 1.5.

Таблиця 1.5 – Облік конвертації валюти

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік	
		Дебет	Кредит
1	Перераховано з доларового рахунка валюту для обміну	334	312/$
2	Відображено курсову різницю	312/$	714
3	Відображено суму комісійної винагороди банку за конвертацію (0,2 %)	92 685	685 311
4	Зараховано придбані євро на поточний валютний рахунок	312€	334
5	Повернуто невикористані долари на рахунок	312/$	334
6	Відображено результат від конвертації валюти	334	711

Джерело: [50]

Облік продажу іноземної валюти наведено у таблиці 1.6.

Таблиця 1.6 – Облік продажу іноземної валюти

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
	Отримання іноземної валюти у вигляді передоплати за продукцію на розподільчий рахунок		
1	Надійшла від нерезидента передоплата за експортним контрактом на розподільчий рахунок	314	681
	Списання іноземної валюти з розподільчого рахунка:		
2	Відображено курсову різницю між курсом НБУ, що діяв на дату списання іноземної валюти з розподільчого рахунка, і курсом НБУ, за яким вона надійшла підприємству	314	714
3	1) у зв’язку з продажем 50 % валютної виручки		
	Перераховано з розподільчого рахунка 50 % іноземної валюти для продажу	334	314
4	Зараховано на поточний рахунок у національній валюті кошти, отримані від продажу 50 % іноземної валюти (за вирахуванням комісійної винагороди банку)	311	377

Продовження таблиці 1.6

1	2	3	4
5	Відображено суму комісійної винагороди банку у зв'язку з продажем іноземної валюти	92 685	685 377
6	Відображено різницю між сумою, виручеою від продажу іноземної валюти, визначеною за курсом МВРУ, та балансовою вартістю іноземної валюти, визначеною за офіційним курсом НБУ на дату продажу	377	711
7	Відображено залік зобов'язань з продажу іноземної валюти	377	334
	2) у зв'язку із зарахуванням решти 50 % іноземної валюти на поточний валютний рахунок підприємства		
	Перераховано з розподільчого рахунка на поточний валютний рахунок підприємства решту 50 % іноземної валюти	312	314
9	Відображено курсову різницю за іноземною валютою, що значиться на рахунку в банку на дату балансу	945	312

Джерело: [53]

1.3 Контроль готівки в іноземній валюті

Основною метою контролю грошових коштів в іноземній валюті є висловлення перевіряючої думки про те, чи відповідає фінансова інформація щодо наявності, руху та використання грошових коштів суб'єкта господарювання в усіх суттєвих аспектах нормативним документам, які регламентують порядок її підготовки і надання користувачам [27].

Основними об'єктами контролю готівки в іноземній валюті є:

- Наявність і стан збереження грошових коштів та їх еквівалентів;
- Надходження грошових коштів за різними каналами;
- Умови збереження грошових коштів за місцем їх зберігання;
- Нормативи використання грошових коштів на витрати діяльності суб'єкта господарювання;
- Нестачі (псування, крадіжки) грошових коштів суб'єкта господарювання;
- Правила платіжної дисципліни;

• Організація контролю за своєчасністю оприбуткування грошових коштів;

• Стан оперативного, інвентарного, аналітичного та синтетичного обліку операцій з грошовими коштами;

• Достовірність відображення інформації про наявність та використання грошових коштів у фінансовій, податковій та статистичній звітності [62].

Завдання контролю грошових коштів наведено на рисунку 1.5.

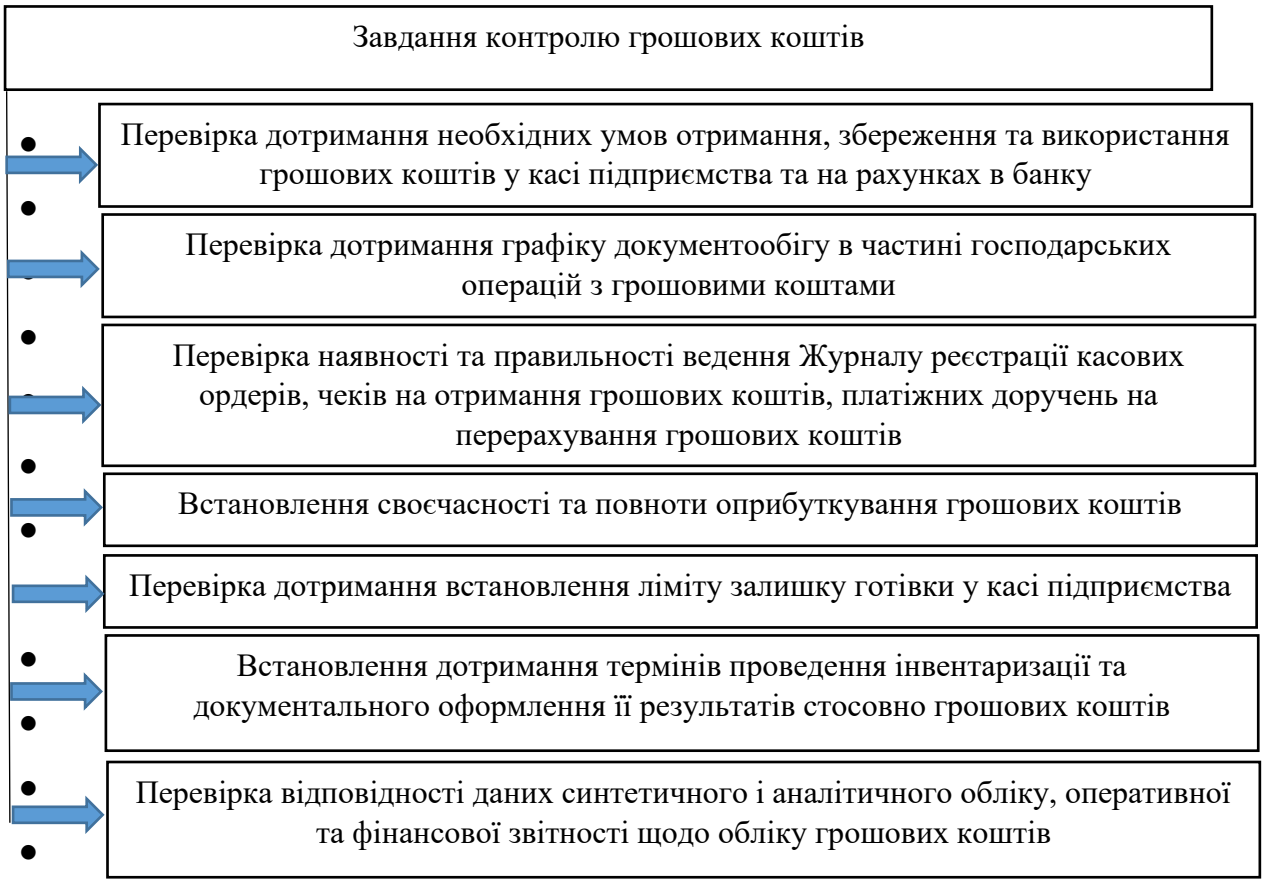

Рисунок 1.5 – Завдання контролю грошових коштів

Джерело: [33]

Основними завданнями контролю готівки в іноземній валюті є:

• перевірка наявності грошових коштів у підприємства та виявлення нестач або надлишків;

• оцінка правильності зберігання та використання грошових коштів;

• перевірка дотримання нормативно-правових актів щодо порядку ведення касових операцій;

• перевірка законності та цільового витрачання грошових коштів;

• оцінка стану розрахунково-платіжної дисципліни та внутрішнього контролю суб'єкта підприємницької діяльності [42].

Методи контролю грошових коштів наведено на рисунку 1.6.

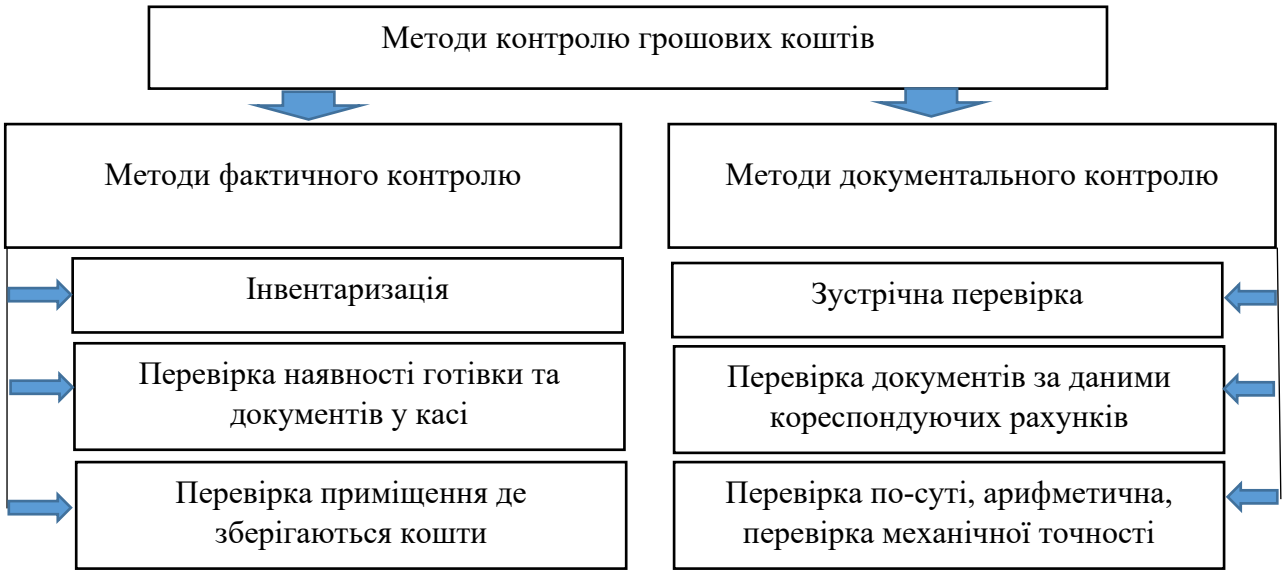

Рисунок 1.6 – Методи контролю грошових коштів

Джерело: [48]

Первинні документи з обліку готівки в іноземній валюті:

• прибуткові й видаткові касові ордери;

• квитанції на внесок готівки до банку або на оплату послуг інших організацій;

• розрахунково-платіжні (платіжні) відомості на виплату заробітної плати, відпускних, матеріальної допомоги, стипендій та інших виплат; розпорядження керівництва, чеки на отримання готівки, об'яви на внесення готівки, заявки-розрахунки про встановлення ліміту каси та ін.) [13].

Облікові регістри з обліку готівки в іноземній валюті:

• Облікові регістри з обліку касових операцій (касова книга, звіт касира, виписки банків із рахунків підприємства, журнал реєстрації прибуткових та видаткових касових ордерів та ін.);

• Облікові регістри аналітичного та синтетичного обліку про рух грошових коштів у касі та в банках (журнали, відомості, Головна книга, оборотні відомості за рахунками «Готівка», «Рахунки в банках», «Інші грошові кошти») [47].

Схема послідовності контролю коштів у касі та касових операціях наведена на рисунку 1.7.

Рисунок 1.7 – Схема послідовності контролю готівки у іноземній валюті

Джерело: [36]

Документи, пов’язані з перевірки готівки в іноземній валюті:

- договір про матеріальну відповідальність

- Акти інвентаризації готівки в іноземній валюті [21].

Документи фінансової звітності з готівки в іноземній валюті:

• Баланс підприємства (форма № 1);

• Звіт про рух грошових коштів (форма № 3) [17].

Методи контролю грошових коштів наведено на рисунку 1.6.

Планом проведення контролю грошових коштів передбачається:

• перевірка відповідності одержувачів коштів, зазначених у видаткових касових документах, зі списком співробітників підприємства;

- перевірка відповідності одержувачів коштів, зазначених у видаткових банківських документах і в аналітичних регістрах обліку розрахунків з дебіторами (кредиторами);
- перевірка відповідності призначення платежу у видаткових банківських випискаx з фактично отриманими активами чи послугами і т. ін. [54]

Основні питання програми контролю касових операцій та їх інформаційне забезпечення наведено у таблиці 1.7.

Таблиця 1.7 – Основні питання програми контролю касових операцій та їх інформаційне забезпечення

Досліджуване питання	Джерело інформації
Перевірка регістрів обліку готівки	Відомості, журнали, машинограми тощо
Перевірка наявності всіх прибуткових і видаткових документів, відображених у касових звітах	Касові звіти, касова книга, відомості аналітичного обліку
Перевірка повноти оприбуткування виручки та її здачі з каси в банк	Касові звіти, журнали обліку розрахункових операцій, банківські виписки, журнали-ордери, аналітичні відомості
Перевірка дотримання ліміту залишку каси	Касові звіти, довідки про встановлений ліміт залишку готівки у касі
Перевірка цільового використання коштів, отриманих із банківських рахунків	Касові звіти, банківські виписки, журнали-ордери, аналітичні відомості

Джерело: [61]

Контроль касових операцій повинен проводитись відповідно до розробленої програми за такими напрямами:

- перевірка правильності документального оформлення касових операцій;
- оцінювання повноти і своєчасності оприбуткування грошових коштів;
- аналіз правильності списання грошових коштів на витрати;
- перевірка дотримання касової дисципліни;
- дотримання порядку оприбуткування готівки;
- дотримання встановлених лімітів каси;
- перевірка цільового використання готівки в касі;
- контроль за видачею значних сум готівки;

- дотримання порядку витрачання готівки з виручки на виплати, пов'язані з оплатою праці;
- дотримання порядку видачі готівки під звіт та її використання;
- дотримання граничних обмежень на здійснення готівкових розрахунків;
- перевірка правильності відображення касових операцій у синтетичному й аналітичному обліку;
- перевірка правильності ведення обліку грошових документів;
- перевірка документів з інвентаризації грошових коштів у касі;
- перевірка правильності відображення касових операцій у формах звітності [28].

При контролю операцій з грошовим коштами підприємства використовувались такі джерела інформації: прибуткові й видаткові касові ордери і виправдовувальні документи, додані до них, касова книга і звіти касира, банківські виписки по поточних та інших банківських рахунках, чекові книжки, корінці використаних чеків і анульовані чеки, журнали реєстрації, платіжні відомості, платіжні доручення. Для здійснення перевірки за напрямом «грошові кошти» контролеру доцільно оцінити систему внутрішнього контролю підприємства з використанням окремих процедур та тестів. За результатами такої оцінки контролер буде мати критерії для вибору методики контролю. У процесі здійснення перевірки грошових коштів контролером застосовуються такі методичні прийоми: інвентаризація; спостереження за здійсненням господарських та фінансових операцій, відображенням їх у системі бухгалтерського обліку; усне опитування; отримання письмових підтверджень; перевірка документів (за формою, суттю, змістом, логічна, хронологічна, експертна, зустрічна); взаємний контроль операцій і документів, підготовлених на підприємстві; перевірка арифметичних розрахунків; аналіз [30].

Перевірка контролером грошових коштів у процесі здійснення касових операцій:

Перший етап перевірки контролером грошових коштів у процесі здійснення касових операцій передбачає проведення раптової ревізії каси з

повним поаркушним перерахунком усіх грошей та інших грошових документів, що знаходяться у касі підприємства (векселів, зобов’язань).

Другим етапом є перевірка правильності заповнення касових документів та організації порядку ведення касових операцій.

Третій етап перевірки здійснюється по питанням на які цілі підприємство отримувало і видавало готівку.

На четвертому етапі контролером здійснюється перевірка повноти оприбуткування готівки в касі підприємства, яка надходить з різних джерел.

На п’ятому етапі контролер перевіряє додержання підприємством встановленого ліміту залишку готівки в касі підприємства.

На шостому етапі контролер проводить зіставлення даних первинних, аналітичних і синтетичних облікових документів з даними, відображеними у звітності підприємства, з метою встановлення їх відповідності [14].

Перевірка за збереженням готівки в касі є досить важливим, адже грошові кошти є найбільш ліквідними, та порушення касових операцій має масовий і поширений характер [47].

За результатами перевірки грошових коштів підприємства у разі виявлення порушень контролер здійснює їх класифікацію: · за формальними ознаками (порушення визначеного порядку: формування первинних документів, ведення облікових регістрів); за суттю (підроблені бухгалтерські записи) [46].

Мета контролю касових операцій полягає у висловленні контролером незалежної професійної думки щодо правильності відображення у звітності підприємства інформації щодо грошових коштів у касі підприємства [41].

На підготовчій стадії контролю необхідно оцінити систему внутрішнього контролю підприємства [24].

Для оцінки ефективності внутрішнього контролю грошових коштів у касі контролер проводить тестування. Важливим етапом контролю є встановлення відповідності показників по взаємопов'язаним касовим документам. Такий контроль доцільно проводити вибірково за кілька днів, по результатам перевірки

складають робочий документ. Заключним етапом контролю є узагальнення результатів перевірки, а також формулювання відповідного звіту [47].

Контролерами було перевірено правильність заповнення всіх реквізитів прибуткових і видаткових касових ордерів та платіжних відомостей (проставлення потрібних дат, номерів, сум, підстав для їх виписки, печаток, штампів, розписів про отримання готівки) шляхом формальної перевірки [62].

Досліджувалась система внутрішнього контролю касової дисципліни, що дало змогу оцінити систему внутрігосподарського контролю каси. Згідно анкети внутрішнього контролю по касі він ведеться відповідно до вимог і без значних порушень [28].

Отже, іноземна валюта це кошти в грошових одиницях іноземних держав, міжнародних розрахункових одиницях і в діючій на території України валюті з вільною конверсією, які перебувають на рахунках і вкладах у банківсько-кредитних установах на території України та за її межами. Готівкові операції в іноземній валюті оформляються касовими ордерами, видатковими відомостями, розрахунковими документами, документами за операціями із застосуванням електронних платіжних засобів, іншими касовими документами. Субрахунок 302 «Готівка в іноземній валюті» призначений для узагальнення інформації про наявність та рух грошових коштів в іноземній валюті в касі підприємства.

Основною метою контролю грошових коштів в іноземній валюті є висловлення перевіряючої думки про те, чи відповідає фінансова інформація щодо наявності, руху та використання грошових коштів суб'єкта господарювання в усіх суттєвих аспектах нормативним документам, які регламентують порядок її підготовки і надання користувачам.

2 ОБЛІК ГОТІВКИ В ІНОЗЕМНІЙ ВАЛЮТІ ТА ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ НА ТОВ «ІСТРЕЛ»

2.1 Загальна характеристика ТОВ «Істрел»

Юридична особа ТОВ «ІСТРЕЛ», код ЄДРПОУ 40862659, було зареєстровано 29.09.2016 р. Розмір статутного капіталу юридичної особи складає 52 000,00. На час останнього оновлення даних 03.12.2024 статус юридичної особи – зареєстровано.

Уповноваженою особою юридичної особи Товариство з обмеженою відповідальністю «ІСТРЕЛ» є Стрєлєнко Ігор Андрійович.

Код ЄДРПОУ 40862659

Види діяльності

Основний:

41.20 Будівництво житлових і нежитлових будівель

Всього за цим КВЕД:62 060

Інші:

42.99 Будівництво інших споруд, н.в.і.у.

43.21 Електромонтажні роботи

43.29 Інші будівельно-монтажні роботи.

Керівництво поточною діяльністю Товариства здійснює Генеральний директор, який діє на підставі Статуту. Він входить до складу Адміністрації. Також туди входить Заступник генерального директора з основної та економічної діяльності.

Бухгалтерія складається з Головного бухгалтера. Головний бухгалтер відповідає за правильне ведення бухгалтерського і податкового обліку відповідно до чинного законодавства.

2.2 Облік готівки в іноземній валюті на ТОВ «Істрел»

При документальному оформленні готівки в іноземній валюті ТОВ «Істрел» важливо розмежовувати обов'язки між касиром і бухгалтером. Документування готівки в іноземній валюті ТОВ «Істрел» ведеться відповідно до Положення № 148. На підприємстві в додатках до наказу про облікову політику ТОВ «Істрел», в посадовій інструкції бухгалтера та касира ТОВ «Істрел», договорі про повну матеріальну відповідальність чітко окреслених обов'язків касира і бухгалтера. В цих документах ТОВ «Істрел» відображено, що саме входить в обов'язки бухгалтера при роботі з готівкою підприємства, а які функції покладені на касира.

Відповідно до документів бухгалтер ТОВ «Істрел» відповідає за облік касових операцій і роботу з касовими документами. У його обов'язки входять виписка й оформлення касових ордерів**.**

Після оформлення прибуткового касового ордера (далі ПКО) бухгалтер ТОВ «Істрел» передає його на підпис відповідним посадовим особам. ПКО підписує головний бухгалтер ТОВ «Істрел» (або інша особа, уповноважена керівником підприємства). Видатковий касовий ордер (далі ВКО) окрім головбуха, має бути підписаний також керівником підприємства ТОВ «Істрел». Виняток становить випадок, коли на документах, що додаються до ВКО (заявах, рахунках тощо), стоїть дозвільний напис керівника підприємства. У такому разі його підпис на ВКО не обов'язковий.

Бухгалтер ТОВ «Істрел» до передачі касових ордерів у касу підприємства реєструє їх у журналі реєстрації прибуткових і видаткових касових документів.

Після отримання з бухгалтерії прибуткових та/або видаткових касових ордерів він:

- перевіряє правильність їх складання і виписування;
- здійснює за ними безпосередньо операції приймання (видачі) готівки;
- відображає записи за касовими ордерами у касовій книзі

Припустимо, на 0 годин дати придбання валюти курс НБУ становив 41,65 грн/$ (умовно), а курс МВРУ – 41,90 грн/$. Підприємство доручає уповноваженому банку придбати $10000. Облік купівлі валюти наведено у таблиці 2.1

Таблиця 2.1 – Облік купівлі валюти

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік		Сума, $/грн
		Дебет	Кредит	
1	Перераховано банку кошти для придбання валюти	333	311	120000
2	Зараховано придбану іноземну валюту на поточний валютний рахунок (курс НБУ – 41,65 грн/$)	312	333	$10000 416500
3	При придбанні іноземної валюти відображено (курс МВРУ – 41,90 грн/$):			
	– суму збору до Пенсійного фонду ($10000 х 41,90 грн/$ × 0,5 %)	92	651	2095
		651	333	2095
	– суму комісійної винагороди банку (300 грн, умовно)	92	685	300
		685	333	300
4	Відображено різницю між комерційним курсом, за яким іноземну валюту придбано на МВРУ, і курсом НБУ [$10000 ×(41,90 грн/$ - 41,65 грн/$)]	942	333	2500
5	Повернено залишок коштів на поточний рахунок підприємства	311	333	105

Джерело: [22]

На розподільчий рахунок підприємства надійшло 10000 доларів США (курс НБУ – 41,65 грн/$ на 0 годин дати надходження). Припустимо, на 0 годин дати продажу валюти курс НБУ становив 41,70 грн/$, а курс МВРУ на цю дату – 41,95 грн/$. Уповноважений банк здійснив обов’язковий продаж 50 % валюти, що надійшла, а решта 50 % продовжує значитися на валютному рахунку в банку до кінця кварталу. Припустимо, що на цю дату курс НБУ , встановлений на кінець дня, складає 41,60 грн/$. Облік продажу валюти наведено у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Облік продажу валюти

№ з/п	Дата	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік		Сума, $/грн
			Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5	6
		Отримання іноземної валюти як передоплати за продукцію на розподільчий рахунок			
1	23.06.2024 р.	Надійшла від нерезидента передоплата за експортним контрактом на розподільчий рахунок (курс НБУ – 41,65 грн/$)	314	681	$10000 416500
		Списання іноземної валюти з розподільчого рахунка			
2	24.06.2024 р.	Відображено курсову різницю між курсом НБУ, що діяв на дату списання іноземної валюти з розподільчого рахунка, і курсом НБУ, за яким вона надійшла підприємству [$10000 × (41,70 грн/$ - 41,65 грн/$)]	314	714	500
3		1) у зв’язку з продажем 50 % валютної виручки			
		Перераховано з розподільчого рахунка 50 % іноземної валюти для продажу (курс НБУ – 41,70 грн/$)	334	314	$2500 104250
4		Зараховано на поточний рахунок у національній валюті кошти, отримані від продажу 50 % іноземної валюти (за вирахуванням комісійної винагороди банку) [$5000 × 41,95 грн/$ - ($5000 × 41,95 грн/$ × 0,2 % ÷ 100 %)]	311	377	209330,50
5		Відображено суму комісійної винагороди банку у зв’язку з продажем іноземної валюти ($5000 × 41,95 грн/$ × 0,2 % ÷ 100 %)	92	685	419,50
			685	377	419,50

Продовження таблиці 2.2

1	2	3	4	5	6
6		Відображено різницю між сумою, вирученою від продажу іноземної валюти, визначеною за курсом МВРУ, та балансовою вартістю іноземної валюти, визначеною за офіційним курсом НБУ на дату продажу [$5000 × (41,95 грн/$ - 41,70 грн/$)]	377	711	1250
		Відображено залік зобов'язань з продажу іноземної валюти	377	334	58500
7		2) у зв'язку із зарахуванням решти 50 % іноземної валюти на поточний валютний рахунок підприємства			
8		Перераховано з розподільчого рахунка на поточний валютний рахунок підприємства решту 50 % іноземної валюти (курс НБУ – 41,70 грн/$)	312	314	$2500 104250
9	30.06.2024 р.	Відображено курсову різницю за іноземною валютою, що значиться на рахунку в банку [$5000 × (41,60 грн/$ - 41,70 грн/$)]	945	312	500

Джерело: [40]

На розподільчий рахунок підприємства надійшло 10000 доларів США (курс НБУ – 41,65 грн/$ на 0 годин дати надходження). Припустимо, на 0 годин дати продажу валюти курс НБУ становив 41,70 грн/$, а курс МВРУ на цю дату – 41,95 грн/$. Уповноважений банк здійснив обов'язковий продаж 50 % валюти, що надійшла, а решта 50 % продовжує значитися на валютному рахунку в банку до кінця кварталу. Припустимо, що на цю дату курс НБУ, встановлений на кінець дня, складає 41,60 грн/$.

Облік продажу валюти наведено у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Облік продажу валюти

№ з/п	Дата	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік		Сума, $/грн або €/грн
			дебет	кредит	
1	2	3	4	5	6
1		Отримання іноземної валюти як передоплати за продукцію на розподільчий рахунок			
	23.06. 2024 р.	Надійшла від нерезидента передоплата за експортним контрактом на розподільчий рахунок (курс НБУ – 41,65 грн./$)	314	681	$10000 416500
2		Списання іноземної валюти з розподільчого рахунка			
	24.06. 2024 р.	Відображено курсову різницю між курсом НБУ, що діяв на дату списання іноземної валюти з розподільчого рахунка, і курсом НБУ, за яким вона надійшла підприємству [$10000 × (41,70 грн./$ - 41,65 грн./$)]	314	714	500
3		1) у зв’язку з продажем 50 % валютної виручки			
4		Перераховано з розподільчого рахунка 50 % іноземної валюти для продажу (курс НБУ – 41,70 грн./$)	334	314	$2500 104250
		Зараховано на поточний рахунок у національній валюті кошти, отримані від продажу 50 % іноземної валюти (за вирахуванням комісійної винагороди банку) [$5000 × 41,95 грн./$ - ($5000 × 41,95 грн./$ × 0,2 % ÷ 100 %)]	311	377	104665, 25
5		Відображено суму комісійної винагороди банку у зв’язку з продажем іноземної валюти ($5000 × 41,95 грн./$ × 0,2 % ÷ 100 %)	92	685	419,5
			685	377	

Продовження таблиці 2.3

1	2	3	4	5	6
6		Відображено різницю між сумою, виручену від продажу іноземної валюти, визначеною за курсом МВРУ, та балансовою вартістю іноземної валюти, визначеною за офіційним курсом НБУ на дату продажу [$5000 × (41,95 грн/$ - 41,70 грн/$)]	377	711	1250
7		Відображено залік зобов'язань з продажу іноземної валюти	377	334	104250
8		2) у зв'язку із зарахуванням решти 50 % іноземної валюти на поточний валютний рахунок підприємства			
		Перераховано з розподільчого рахунка на поточний валютний рахунок підприємства решту 50 % іноземної валюти (курс НБУ – 41,70 грн/$)	312	314	$2500 104250
9	30.06.2024 р.	Відображено курсову різницю за іноземною валютою, що значиться на рахунку в банку [$5000 × (41,60 грн/$ - 41,70 грн/$)]	945	312	500

Джерело: [38]

Підприємство має на балансі 8000 доларів за курсом 41,60 грн/$ (курс НБУ – 41,65 грн/$ на 0 годин дати конвертації) і хоче купити 5500 євро (курс НБУ – 46,25 грн/$ на 0 годин дати зарахування євро на рахунок підприємства після конвертації доларів). Максимальний крос-курс складав 41,35 $/€, реальний – 41,33 $/€. Відповідно перераховано 5500 × 41,35 = 7425$.

Облік конвертації валюти наведено у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Облік конвертації валюти

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік		Сума, $/грн
		Дебет	Кредит	
1	Перераховано з доларового рахунка валюту для обміну (курс НБУ – 41,65 грн/$)	334	312/$	$7425 309251,25
2	Відображено курсову різницю 7425$ × (41,65 грн/$ - 41,60 грн/$)	312/$	714	308838,35
3	Відображено суму комісійної винагороди банку за конвертацію (0,2 %)	92	685	618,50 618,50
		685	311	
4	Зараховано придбані євро на поточний валютний рахунок (курс НБУ – 41,25 грн/€)	312€	334	€5500 226875
5	Повернуто невикористані долари на рахунок €5500 × (41,35 $/€ - 41,33 $/€) = $110 (курс НБУ – 41,65 грн/$)	312/$	334	$110 4504,95
6	Відображено результат від конвертації валюти (€5500 × 41,25 грн/€ - $7315 × 41,65 грн/$)	334	711	77794,75

Джерело: [43]

Підприємство 25.03.2023 р. отримало від покупця-нерезидента на розподільчий рахунок передоплату за продукцію власного виробництва в сумі €10000 (курс НБУ на цю дату – 40,25 грн/€).

Отриману іноземну валюту наступного дня 26.03.2023 р. списано з розподільчого рахунка (курс НБУ на цю дату – 40,3 грн/€) у зв’язку з:

1) продажем 50 % валютної виручки на МВРУ за комерційним курсом 40,5 грн./€ (тобто курс МВРУ вище ніж курс НБУ). Виручку від продажу іноземної валюти того ж дня зараховано на поточний рахунок підприємства в національній валюті;

2) зарахуванням решти 50 % іноземної валюти на поточний валютний рахунок підприємства.

Нагадаємо, що з 19.11.2022 р. тимчасово (строком на 6 місяців, тобто по 20.05.2023 р. включно) п. 4 постанови № 475 та п. 1 постанови № 479 запроваджено вимоги про обов'язковий продаж на МВРУ валютної виручки резидентів (у розмірі 50 %) від продажу товарів за ЗЕД-договорами. Комісійна винагорода банку за здійснену операцію – 0,2 % суми проданої валюти.

Припустимо, що іноземна валюта, яка надійшла на поточний валютний рахунок підприємства, на кінець кварталу (на 31.03.2023 р.) не використана. Курс НБУ на цю дату – 40,28 грн/€.

Облік продажу іноземної валюти наведено у таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 – Облік продажу іноземної валюти

№ з/п	Дата	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік		Сума, € /грн
			дебет	кредит	
1	2	3	4	5	6
		Отримання іноземної валюти у вигляді передоплати за продукцію на розподільчий рахунок			
1	25.03.2023 р.	Надійшла від нерезидента передоплата за експортним контрактом на розподільчий рахунок (курс НБУ – 40,25 грн/€)	314	681	€10000 402500
		Списання іноземної валюти з розподільчого рахунка:			
2	26.03.2023 р.	Відображено курсову різницю між курсом НБУ, що діяв на дату списання іноземної валюти з розподільчого рахунка, і курсом НБУ, за яким вона надійшла підприємству [€10000 × (40,3 грн/€ - 40,25 грн/€)]	314	714	500
		1) у зв'язку з продажем 50 % валютної виручки			
		Перераховано з розподільчого рахунка 50 % іноземної валюти для продажу (курс НБУ – 40,3 грн/€)	334	314	€2500 100750

Продовження таблиці 2.5

1	2	3	4	5	6
4		Зараховано на поточний рахунок у національній валюті кошти, отримані від продажу 50 % іноземної валюти (за вирахуванням комісійної винагороди банку) [€5000 × 40,5 грн/€ - (€5000 × 40,5 грн/€ ×0,2 % ÷ 100 %)]	311	377	101047, 50
5		Відображено суму комісійної винагороди банку у зв'язку з продажем іноземної валюти (€5000 × 40,5 грн/€ × 0,2 % ÷ 100 %)	92 685	685 377	405 405
6		Відображено різницю між сумою, вирученою від продажу іноземної валюти, визначеною за курсом МВРУ, та балансовою вартістю іноземної валюти, визначеною за офіційним курсом НБУ на дату продажу [€5000 × (40,5 грн/€ - 40,3 грн/€)]	377	711	1000
7		Відображено залік зобов'язань з продажу іноземної валюти	377	334	100750
		2) у зв'язку із зарахуванням решти 50 % іноземної валюти на поточний валютний рахунок підприємства			
		Перераховано з розподільчого рахунка на поточний валютний рахунок підприємства решту 50 % іноземної валюти (курс НБУ – 40,3 грн/€)	312	314	€5000 100750
9	31.03 .2023 р.	Відображено курсову різницю за іноземною валютою, що значиться на рахунку в банку на дату балансу [€5000 × (40,28 грн/€ - 40,3 грн/€)]	945	312	100

Джерело: [43]

2.3 Фінансовий аналіз ТОВ «ІСТРЕЛ»

Для аналізу фінансової звітності використовуємо бухгалтерську звітність підприємства та існуючу методику для проведення аналізу. Для оцінки фінансового стану ТОВ «ІСТРЕЛ» використовують інструмент фінансовий

аналіз. Аналіз ліквідності ТОВ «ІСТРЕЛ» за 2020-2023 роки наведено у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6 – Аналіз ліквідності ТОВ «ІСТРЕЛ» за 2020-2023 роки

Показник	Норматив	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.
1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт покриття	>1	23,05323	20,35723	10,96066	10,804518
Коефіцієнт швидкої ліквідності	>0,6	23,03618	20,339776	10,95185	10,795833
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	>=0,25	22,53708	19,883066	10,71649	10,560791
Чистий оборотний капітал, тис грн		1503038	1207775	1609364	1607490

Продовження таблиці 2.6

Показник	Відхилення 2021р. від 2020р.		Відхилення 2022р. від 2021р.		Відхилення 2023р. від 2022р.	
	у сумі, грн	у відсотках, %	у сумі, грн	у відсотках, %	у сумі, грн	у відсотках, %
1	7	8	9	10	11	12
Коефіцієнт покриття	-2,696	-11,6947	-9,39657	-46,1584	-0,15614	-1,42458
Коефіцієнт швидкої ліквідності	-2,69641	-11,7051	-9,38793	-46,1555	-0,15602	-1,42456
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	-2,65402	-11,7762	-9,16658	-46,1024	-0,15569	-1,45285
Чистий оборотний капітал, тис грн	-295263	-19,6444	401589	33,25032	-1874	-0,11644

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності

Аналіз ліквідності ТОВ «ІСТРЕЛ» за 2020–2023 роки виявив значні зміни у фінансовому стані компанії, які впливають на її здатність покривати поточні зобов’язання.

Коефіцієнт покриття, що перевищував нормативне значення (>1) у 2020 році і становив 23,05, у наступні роки зазнав суттєвого зниження. У 2021 році він склав 20,36, що означає зниження на 11,7%, у 2022 році скоротився до 10,96 (на 46,16%), а в 2023 році майже не змінився, залишившись на рівні 10,80 (-1,42% порівняно з попереднім роком). Це може свідчити про скорочення обсягу оборотних активів або збільшення поточних зобов'язань, що знижує фінансову гнучкість компанії.

Коефіцієнт швидкої ліквідності, який відображає здатність компанії погашати короткострокові зобов'язання за рахунок ліквідних активів, також демонструє схожу динаміку. У 2020 році цей показник дорівнював 23,04, але вже у 2021 році знизився до 20,34 (-11,7%). У 2022 році відбулося суттєве зменшення до 10,95 (-46,16%), і в 2023 році коефіцієнт продовжив спад, становивши 10,80 (-1,42%). Це свідчить про погіршення здатності компанії до швидкого погашення поточних зобов'язань.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності, який відображає можливість компанії погашати зобов'язання за рахунок найбільш ліквідних активів, таких як грошові кошти, зменшився з 22,54 у 2020 році до 19,88 у 2021 році (-11,78%). У 2022 році показник продовжив зниження до 10,72 (-46,10%), а у 2023 році скоротився до 10,56 (-1,45%). Такі зміни свідчать про значне скорочення запасів найбільш ліквідних активів.

Чистий оборотний капітал, навпаки, продемонстрував нестабільну динаміку. У 2020 році його значення становило 1 503 038 тис. грн, а у 2021 році знизилося на 295 263 тис. грн (-19,64%). Проте у 2022 році відбулося суттєве зростання до 1 609 364 тис. грн (+33,25%). У 2023 році спостерігається незначне зниження цього показника до 1 607 490 тис. грн (-0,12%). Це може свідчити про певне збільшення обсягу оборотних активів компанії, хоча ситуація залишається нестабільною.

Загальний аналіз ліквідності компанії виявляє тривожні тенденції у зниженні коефіцієнтів покриття, швидкої та абсолютної ліквідності, що може свідчити про ризики зменшення платоспроможності. Хоча позитивні зрушення у

чистому оборотному капіталі є хорошим сигналом, компанія потребує додаткових заходів для стабілізації фінансового стану. Аналіз платоспроможності ТОВ «ІСТРЕЛ» за 2020-2023 роки наведено у таблиці 2.7.

Таблиця 2.7 – Аналіз платоспроможності ТОВ «ІСТРЕЛ» за 2020-2023 роки

Показник	Норматив	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.
1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт фінансової автономії	>=0,5	0,216994	0,1926126	0,115834	0,1158027
Коефіцієнт фінансування	< 1	3,608419	4,1917675	7,633012	7,6353806
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	>=0,1	22,05323	19,35723	9,960662	9,8045183
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	>0,2	4,267158	4,7383794	7,504577	7,4958382

Продовження таблиці 2.7

Показник	Відхилення 2021р. від 2020р		Відхилення 2022р. від 2021р.		Відхилення 2023р. від 2022р.	
	у сумі, грн	у відсотках, %	у сумі, грн	у відсотках, %	у сумі, грн	у відсотках, %
1	7	8	9	10	11	12
Коефіцієнт фінансової автономії	-0,02438	-11,236	-0,07678	-39,8615	-3,2E-05	-0,02743
Коефіцієнт фінансування	0,583348	16,16631	3,441244	82,0953	0,002369	0,031034
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	-2,696	-12,225	-9,39657	-48,5429	-0,15614	-1,5676
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,471222	11,04299	2,766197	58,37855	-0,00874	-0,11644

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності

Аналіз платоспроможності ТОВ «ІСТРЕЛ» за 2020–2023 роки виявив нестабільну динаміку основних фінансових показників, що свідчать про залежність компанії від зовнішнього фінансування та складнощі в управлінні власними ресурсами.

Коефіцієнт фінансової автономії, який відображає частку власного капіталу в загальній структурі активів, протягом усього періоду не досягав нормативного рівня (≥0,5). У 2020 році його значення становило 0,217, у 2021 році знизилося на 11,24% до 0,193, а у 2022 році відбулося суттєве падіння до 0,116 (-39,86%). У 2023 році показник майже не змінився, залишившись на рівні 0,116 (-0,03%). Це свідчить про те, що компанія надмірно залежна від позикового капіталу, що підвищує її фінансові ризики.

Коефіцієнт фінансування, який характеризує співвідношення позикового та власного капіталу, перевищував нормативне значення (<1) протягом усього періоду. У 2020 році його значення становило 3,61, а у 2021 році зросло на 16,17% до 4,19. У 2022 році показник зріс ще значніше – до 7,63 (+82,10%), і в 2023 році залишився на цьому ж рівні (7,64). Така тенденція вказує на збільшення залежності компанії від позикових коштів.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами протягом аналізованого періоду також демонструє негативну динаміку. У 2020 році він становив 22,05, у 2021 році знизився на 12,23% до 19,36, а у 2022 році відбулося суттєве падіння до 9,96 (-48,54%). У 2023 році показник незначно знизився до 9,80 (-1,57%). Це свідчить про недостатність власних оборотних засобів для покриття поточних зобов’язань.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу, що показує можливість використання власного капіталу для фінансування оборотних активів, демонстрував схожу негативну тенденцію. У 2020 році його значення було 4,27, у 2021 році зросло на 11,04% до 4,74, але у 2022 році підвищилося ще більше – до 7,50 (+58,38%). Проте у 2023 році показник незначно знизився до 7,50 (-0,12%).

Загалом результати аналізу свідчать про те, що фінансова стійкість ТОВ «ІСТРЕЛ» перебуває на низькому рівні. Незважаючи на деякі покращення в окремих роках, компанія залишається залежною від позикового капіталу, що може негативно вплинути на її платоспроможність у разі виникнення фінансових труднощів. Для поліпшення ситуації необхідно розробити стратегії, спрямовані на збільшення частки власного капіталу та оптимізацію управління фінансовими ресурсами. Аналіз ділової активності ТОВ «ІСТРЕЛ» за 2020-2023 роки наведено у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 – Аналіз ділової активності ТОВ «ІСТРЕЛ» за 2020-2023 роки

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.
1	2	3	4	5
Коефіцієнт оборотності активів	0,383839	0,2720908	0,38592	0,3198433
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	18,34916	14,217986	8,469714	7,0510551
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	19,54281	16,246945	22,89924	17,947725
Строк погашення кредиторської заборгованості, дн	19,61943	25,320042	42,50439	51,056189
Строк погашення дебіторської заборгованості, дн	18,42109	22,158012	15,72105	20,058253
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	536,1997	356,1697	487,536	438,86019
Фондовіддача	43,41909	29,414022	40,72118	27,304767
Коефіцієнт віддачі власного капіталу	1,768892	1,3205463	2,610411	2,6075116

Продовження таблиці 2.8

Показник	Відхилення 2021р. від 2020р.		Відхилення 2022р. від 2021р.		Відхилення 2023р. від 2022р	
	у сумі, грн	у відсотках, %	у сумі, грн	у відсотках, %	у сумі, грн	у відсотках, %
1	6	7	8	9	10	11
Коефіцієнт оборотності активів	-0,11175	-29,1133	0,113829	41,83481	-0,06608	-17,1218
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	-4,13117	-22,5142	-5,74827	-40,4296	-1,41866	-16,7498

Продовження таблиці 2.8

1	6	7	8	9	10	11
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	-3,29587	-16,8649	6,652294	40,94489	-4,95151	-21,6231
Строк погашення кредиторської заборгованості, дн	5,700613	29,05596	17,18434	67,86855	8,551802	20,11981
Строк погашення дебіторської заборгованості, дн	3,736919	20,28608	-6,43697	-29,0503	4,337206	27,58853
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	-180,03	-33,5752	131,3663	36,88307	-48,6758	-9,98405
Фондовіддача	-14,0051	-32,2556	11,30715	38,44137	-13,4164	-32,947
Коефіцієнт віддачі власного капіталу	-0,44835	-25,3461	1,289864	97,67658	-0,0029	-0,11106

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності

Аналіз ділової активності ТОВ «ІСТРЕЛ» за період з 2020 по 2023 роки вказує на певні труднощі в управлінні ресурсами та зниження ефективності діяльності компанії.

Коефіцієнт оборотності активів зменшився на 17,1% за розглянутий період, що свідчить про погіршення ефективності використання активів для генерування доходів. У 2020 році цей показник становив 0,38, у 2021 році впав до 0,27 (-29,11%), хоча в 2022 році спостерігалося його зростання до 0,39 (+41,83%). Однак у 2023 році він знову знизився до 0,32.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості демонструє значне скорочення протягом аналізованого періоду. У 2020 році він становив 18,35, а у 2023 році знизився до 7,05 (-16,75% порівняно з 2022 роком). Це вказує на те, що компанія повільніше розраховується з кредиторами, що може створювати ризики втрати довіри з боку постачальників.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості у 2020 році становив 19,54, а у 2023 році зменшився до 17,95, що є спадом на 21,62% порівняно з 2022 роком. Така тенденція може свідчити про збільшення строків погашення заборгованості клієнтами, що затримує оборот коштів компанії.

Строк погашення кредиторської заборгованості зріс з 19,62 днів у 2020 році до 51,06 днів у 2023 році (+20,12% у 2023 році порівняно з 2022 роком), що вказує на довше утримання боргів перед постачальниками. Водночас строк погашення дебіторської заборгованості також збільшився – з 18,42 днів у 2020 році до 20,06 днів у 2023 році (+27,59% у 2023 році порівняно з 2022 роком), що свідчить про повільніше отримання платежів від клієнтів.

Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів у 2020 році становив 536,20, але до 2023 року знизився до 438,86 (-9,98% у 2023 році порівняно з 2022 роком). Це вказує на уповільнення використання запасів у виробничому процесі.

Фондовіддача, яка характеризує ефективність використання основних засобів, зменшилась з 43,42 у 2020 році до 27,30 у 2023 році (-32,95% порівняно з 2022 роком). Це свідчить про зниження ефективності використання основних фондів у створенні доходів.

Коефіцієнт віддачі власного капіталу також демонструє негативну динаміку. У 2020 році його значення було 1,77, у 2021 році знизилося на 25,35%, а у 2023 році майже не змінилося порівняно з 2022 роком (-0,11%), залишившись на рівні 2,61. Це вказує на зменшення прибутковості власного капіталу.

Загалом аналіз показує, що ділова активність ТОВ «ІСТРЕЛ» характеризується зниженням ефективності використання ресурсів, уповільненням обертання заборгованості та погіршенням основних показників рентабельності. Для поліпшення ситуації компанії слід звернути увагу на оптимізацію управління дебіторською і кредиторською заборгованістю, а також на підвищення ефективності використання активів та основних фондів.

Аналіз рентабельності ТОВ «ІСТРЕЛ» за 2020-2023 роки наведено у таблиці 2.9.

Таблиця 2.9 – Аналіз рентабельності ТОВ «ІСТРЕЛ» за 2020-2023 роки

Показник	Норматив	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.
1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт рентабельності активів		0,13165	0,0660711	0,035359	0,0581899
Рентабельність власного капіталу		0,606699	0,3206649	0,239173	0,4743914
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	> 20%	0,342982	0,2428275	0,091623	0,1819326
Коефіцієнт рентабельності реалізації	> 30%	0,00000	0,00000	0,00000	0,00000

Продовження таблиці 2.9

Показник	Відхилення 2022р. від 2021р.		Відхилення 2022р. від 2021р.		Відхилення 2023р. від 2022р.	
	у сумі, грн	у відсотках, %	у сумі, грн	у відсотках, %	у сумі, грн	у відсотках, %
1	7	8	9	10	11	12
Коефіцієнт рентабельності активів	-0,06558	-49,8131	-0,03071	-46,4835	0,022831	64,56911
Рентабельність власного капіталу	-0,28603	-47,146	-0,08149	-25,4135	0,235219	98,34685
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	-0,10015	-29,2012	-0,1512	-62,2684	0,09031	98,56737
Коефіцієнт рентабельності реалізації	0	0	0	0	0	0

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності

Аналіз рентабельності ТОВ «ІСТРЕЛ» за 2020–2023 роки демонструє як позитивні, так і тривожні аспекти, пов’язані з ефективністю використання активів і капіталу компанії.

Коефіцієнт рентабельності активів за аналізований період показав нестабільну динаміку. У 2020 році значення становило 13,2%, однак у 2021 році

показник значно впав до 6,6% (-49,81%). У 2022 році спостерігалося подальше зниження до 3,5% (-46,48%), але в 2023 році він зріс до 5,8%, що свідчить про часткове відновлення ефективності використання активів (+64,57%). Незважаючи на зростання у 2023 році, показник все ще залишається нижчим за рівень 2020 року.

Рентабельність власного капіталу виявила схожу тенденцію. Після зниження з 60,7% у 2020 році до 32,1% у 2021 році (-47,15%), у 2022 році вона впала ще до 23,9% (-25,41%). Проте у 2023 році рентабельність власного капіталу зросла до 47,4% (+98,35%), демонструючи значний приріст, який може бути пов'язаний з ефективнішою структурою доходів і витрат.

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу залишався нижчим за нормативне значення (>20%) протягом усього періоду. У 2020 році він становив 34,3%, після чого знизився до 24,3% у 2021 році (-29,2%). У 2022 році показник досяг лише 9,2% (-62,27%), однак у 2023 році зріс до 18,2% (+98,57%). Незважаючи на позитивну динаміку, цей показник ще не відповідає прийнятним стандартам.

Коефіцієнт рентабельності реалізації, що має нормативне значення понад 30%, залишався нульовим упродовж аналізованого періоду. Це свідчить про те, що компанія або працює з дуже низьким рівнем прибутковості, або взагалі не генерує прибутку від реалізації продукції.

Загалом аналіз показує, що компанія має значні проблеми з ефективністю використання своїх ресурсів та створенням доданої вартості. Хоча спостерігається деяке покращення показників у 2023 році, результати залишаються низькими порівняно з нормативами. Рекомендується звернути увагу на підвищення маржинальності продукції, оптимізацію витрат, а також активніше залучення власного капіталу для фінансування діяльності.

Отже, при документальному оформленні готівки в іноземній валюті ТОВ «Істрел» важливо розмежовувати обов'язки між касиром і бухгалтером. Документування готівки в іноземній валюті ТОВ «Істрел» ведеться відповідно до Положення № 148. На підприємстві в додатках до наказу про облікову

політику ТОВ «Істрел», в посадовій інструкції бухгалтера та касира ТОВ «Істрел», договорі про повну матеріальну відповідальність чітко окреслених обов'язків касира і бухгалтера. В цих документах ТОВ «Істрел» відображено, що саме входить в обов'язки бухгалтера при роботі з готівкою підприємства, а які функції покладені на касира. Відповідно до документів бухгалтер ТОВ «Істрел» відповідає за облік касових операцій і роботу з касовими документами. У його обов'язки входять виписка й оформлення касових ордерів**.** За дебетом субрахунку 302 «Готівка в іноземній валюті» відображається надходження грошових коштів в іноземній валюті у касу підприємства, за кредитом - виплата грошових коштів в іноземній валюті із каси підприємства.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності, який відображає можливість компанії погашати зобов'язання за рахунок найбільш ліквідних активів, таких як грошові кошти, зменшився з 22,54 у 2020 році до 19,88 у 2021 році (-11,78%). У 2022 році показник продовжив зниження до 10,72 (-46,10%), а у 2023 році скоротився до 10,56 (-1,45%). Такі зміни свідчать про значне скорочення запасів найбільш ліквідних активів.

3 ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ГОТІВКИ В ІНОЗЕМНІЙ ВАЛЮТІ НА ТОВ «ІСТРЕЛ»

3.1 Контроль готівки в іноземній валюті на ТОВ «Істрел»

Метою контролю готівки в іноземній валюті є встановлення законності, достовірності, правильності, своєчасності готівки в іноземній валюті та відображення їх в обліку та звітності.

Завдання проведення контролю готівки в іноземній валюті полягає в перевірки: понадлімітних залишків готівки у касі у національній валюті, відповідності залишків у облікових регістрах готівки у національній валюті, відповідності залишків у облікових регістрах готівки у іноземній валюті, правильності визначення залишку готівки у іноземній валюті, первинних документів з обліку готівки, правильності розрахунку готівки у іноземній валюті з проведеної господарської операції.

Анкету перевірки готівки в іноземній валюті подано в таблиці 3.1. У програмі контролю готівки в іноземній валюті відображає основні процедури для вирішення основних завдань перевірки.

Таблиця 3.1 – Анкета перевірки готівки в іноземній валюті

№	Зміст питання	Варіанти відповіді			
		Інформація відсутня	Так	Ні	Примітки
1	2	3	4	5	6
1	Чи є договір з касиром про повну матеріальну відповідальність?				
2	Чи є на підприємстві сейф для зберігання грошових коштів?				
3	Чи пронумерована, прошнурована та поставлена печатка та підпис у касовій книзі?				
4	Чи є суцільна реєстрація первинних документів?				
5	Чи є випадки пропусків у нумерації первинних документів?				
6	Чи проводиться інвентаризація грошових коштів у касі?				
7	Як часто проводиться інвентаризація: раз на місяць; раз у квартал; раз на півріччя; раз на рік.				

Продовження таблиці 3.1

1	2	3	4	5	6
8	Чи дотримується підприємства розміру встановленого ліміту грошових коштів у касі?				
9	Чи здійснюється цільове використання грошових коштів?				
10	Здача грошових коштів здійснюється: касиром банку самостійно в банк; інкасаторами банку.				
11	Облік готівки в іноземній валюті ведеться: автоматизовано; вручну.				

Джерело: контроль проведено за методикою [43]

Одержавши в процесі попереднього планування дані та необхідну інформацію, перевіряючий починає розробку загального плану внутрішнього контролю готівки в іноземній валюті (табл. 3.2). Внутрішній контроль готівки в іноземній валюті підприємства рекомендується проводити в кілька етапів.

Таблиця 3.2 – Форма загального плану проведення внутрішнього контролю готівки в іноземній валюті

Етапи контролю	Процедури контролю	ПІБ перевіряючого	Термін перевірки
1	2	3	4
Підготовчий	Анкетування, планування проведення контролю касових операцій		
Основний	Перевірка понадлімітних залишків готівки у касі у національній валюті		
	Перевірка відповідності залишків у облікових регістрах готівки в іноземній валюті		
	Перевірка відповідності залишків у облікових регістрах готівки у іноземній валюті		
	Перевірка правильності визначення залишку готівки у іноземній валюті		
	Перевірка первинних документів з обліку готівки		
	Перевірка правильності розрахунку готівки у іноземній валюті з проведеної господарської операції		
Заключний	Документальне оформлення результатів перевірки		

Джерело: контроль проведено за методикою [43]

Процедури внутрішнього контролю будуть залежати від рівня довіри до результатів попередньої перевірки. Робочу програму внутрішнього контролю готівки в іноземній валюті наведено в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3 – Форма програми внутрішнього контролю готівки в іноземній валюті

Процедури контролю	Мета внутрішнього контролю	Джерела інформації для контролю	Код робочих документів	ПІБ перевіря-ючого	Термін проведення контролю
1	2	4	5	6	7
Перевірка понадлімітних залишків готівки у касі в іноземній валюті	Впевнитися у наявності понадлімітних залишків готівки у касі в іноземній валюті	Прибуткові касові ордери, видаткові касові ордери, касова книга	КО-1		
Перевірка відповідності залишків у облікових регістрах готівки в іноземній валюті	Впевнитися у відповідності залишків у облікових регістрах готівки в іноземній валюті	Касова книга, журнал 1, Головна книга	КО-2		
Перевірка відповідності залишків у облікових регістрах готівки у іноземній валюті	Впевнитися у відповідності залишків у облікових регістрах готівки у іноземній валюті	Касова книга, журнал 1, Головна книга	КО-3		
Перевірка правильності визначення залишку готівки у іноземній валюті	Впевнитися у правильності визначення залишку готівки у іноземній валюті	Касова книга, прибуткові касові ордери, видаткові касові ордери, журнал 1, головна книга	КО-4		
Перевірка первинних документів з обліку готівки	Впевнитися у правильності оформлення первинних документів з обліку готівки	Прибуткові касові ордери, видаткові касові ордери	КО-5		
Перевірка правильності розрахунку готівки у іноземній валюті з проведеної господарської операції	Впевнитися у правильності розрахунку готівки у іноземній валюті з проведеної господарської операції	Прибуткові касові ордери, видаткові касові ордери, довідка бухгалтерії	КО-6		

Джерело: контроль проведено за методикою [43]

Для вирішення поставлених завдань внутрішнього контролю готівки в іноземній валюті пропонуємо робочі документи, які стануть обґрунтованими доказами якісного внутрішнього контролю (таблиці 3.4 – 3.9).

Таблиця 3.4 – Перевірка понадлімітних залишків готівки у касі в іноземній валюті КО-1

Період	Залишок готівки на початок дня	Надходження готівки до каси	Видача готівки з каси	Залишок готівки на кінець дня	У т.ч. на виплату заробітної плати протягом 3х робочих днів	Ліміт каси	Потрібно здати у банк	Понадлімітні залишки
січень	-	1000	800	200	-	-	200	200

Джерело: контроль проведено за методикою [43]

Висновки за результатами робочого документу з перевірки понадлімітних залишків готівки у касі в іноземній валюті встановлено, що суму 200 доларів треба було здати до банку.

Таблиця 3.5 – Перевірка відповідності залишків у облікових регістрах готівки в іноземній валюті КО-2

Період	Залишок на початок місяця				
	у касовій книзі	у журналі 1	у Головній книзі	Відхилення	
				Журналу від касової книги	Головної книги від журналу
1 квартал	2000	1800	1900	200	100

Джерело: контроль проведено за методикою [43]

Висновки за результатами робочого документу з перевірки відповідності залишків у облікових регістрах готівки в іноземній валюті виявлено відхилення Журналу від касової книги у розмірі 200 грн, Головної книги від журналу 100 грн.

Таблиця 3.6 – Перевірка відповідності залишків у облікових регістрах готівки у іноземній валюті КО-3

Період	Залишок на початок місяця				
	у касовій книзі	у журналі 1	у Головній книзі	Відхилення	
				Журналу від касової книги на суму	Головної книги від журналу
Дата	31.01	31.01	31.01	-	-
У іноземній валюті	100	100	100	-	-
У перерахунку на гривні	3800	3900	3700	200	100

Джерело: контроль проведено за методикою [43]

Висновки за результатами робочого документу з перевірка відповідності залишків у облікових регістрах готівки у іноземній валюті виявлено відхилення 200 грн, Головної книги від журналу на 100 грн.

Таблиця 3.7 – Перевірка правильності визначення залишку готівки у іноземній валюті КО-4

Рахунок	За даними підприємства		За даними контролю			Відхилення
	Залишок у іноземній валюті	Залишок у перерахунку на гривні	Залишок у іноземній валюті	Валютний курс	Залишок у перерахунку на гривні	
302	1000	3800	1000	36,8	3680	120

Джерело: контроль проведено за методикою [43]

Висновки за результатами робочого документу з перевірки правильності визначення залишку готівки у іноземній валюті виявлено відхилення у 120 грн.

Таблиця 3.8 – Перевірка первинних документів з обліку готівки КО-5

Первинний документ					Примітки
Назва	№	Дата	Сума, дол	Підписи посадових осіб	
ВКО	-	-	100	-	

Джерело: контроль проведено за методикою [43]

Висновки за результатами робочого документу з перевірки первинних документів з обліку готівки встановлено відсутність основних реквізитів документу.

Таблиця 3.9 – Перевірка правильності розрахунку готівки у іноземній валюті з проведеної господарської операції КО-6

Рахунок	За даними підприємства		За даними контролю			Відхилення
	у іноземній валюті	у перерахунку на гривні	у іноземній валюті	Валютний курс	у перерахунку на гривні	
Видача з каси готівки на відрядження закордон	1000	3800	1000	36,7	3670	130

Джерело: контроль проведено за методикою [43]

Висновки за результатами робочого документу з перевірки правильності розрахунку готівки у іноземній валюті з проведеної господарської операції встановлено відхилення у розмірі 120 грн.

Звіт про перевірку

У ході проведення аудита ми використовували принципи зустрічної перевірки і брали до уваги тільки істотні помилки. Нами зібрано, досить матеріалу для аудиторського звіту.

Документи, подані на перевірку: ПКО, ВКО, касову книгу, журнал, головну книгу.

Питання, винесені на рішення контролю:

Перевірка понадлімітних залишків готівки у касі в іноземній валюті;

Перевірка відповідності залишків у облікових регістрах готівки в іноземній валюті;

Перевірка відповідності залишків у облікових регістрах готівки у іноземній валюті;

Перевірка відповідності залишків у облікових регістрах готівки у іноземній валюті;

Перевірка правильності визначення залишку готівки у іноземній валюті;

Перевірка первинних документів з обліку готівки;

Перевірка правильності розрахунку готівки у іноземній валюті з проведеної господарської операції.

Порушення, виявлені в ході перевірки :

Висновки за результатами робочого документу з перевірки понадлімітних залишків готівки у касі в іноземній валюті встановлено, що суму 200 доларів треба було здати до банку.

Висновки за результатами робочого документу з перевірки відповідності залишків у облікових регістрах готівки в іноземній валюті виявлено відхилення Журналу від касової книги у розмірі 200 грн, Головної книги від журналу 100 грн.

Висновки за результатами робочого документу з перевірка відповідності залишків у облікових регістрах готівки у іноземній валюті виявлено відхилення 200 грн, Головної книги від журналу на 100 грн.

Висновки за результатами робочого документу з перевірки правильності визначення залишку готівки у іноземній валюті виявлено відхилення у 120 грн.

Висновки за результатами робочого документу з перевірки первинних документів з обліку готівки встановлено відсутність основних реквізитів документу.

Висновки за результатами робочого документу з перевірки правильності розрахунку готівки у іноземній валюті з проведеної господарської операції встановлено відхилення у розмірі 120 грн.

Висновки за результатами перевірки:

Облік ведеться з порушенням вимог Положення проведення касових операцій.

3.2 Шляхи щодо удосконалення обліку готівки в іноземній валюті на ТОВ «Істрел»

Для обліку готівки в іноземній валюті відсутні первинні документи, а данні та відповідні розрахунки відображаються у довідках бухгалтерії, але це не зручно і витрачається багато зайвого часу. Для удосконалення обліку запропоновані відомості відображення готівки в іноземній валюті, а саме: обліку купівлі та продажу валюти, відображення їх в фінансової та податкової звітності, що наведені у таблицях 3.10-3.13.

Таблиця 3.10 – Відомість відображення в обліку купівлі валюти

Дата	Найменування валюти	Дебет	Кредит	Курс валюти	Сума, грн	Сплата у пенсійний фонд	Комісійна винагорода банку	Курсова різниця

Джерело: складено автором

Таблиця 3.11 – Відомість відображення в обліку продажу валюти

Дата	Найменування валюти	Дебет	Кредит	Курс валюти	Сума, грн	Курсова різниця

Джерело: складено автором

Таблиця 3.12 – Відомість розрахунку суми авансових внесків, що ведуть платники податку на прибуток, які здійснюють діяльність із торгівлі валютними цінностями у готівковій формі

Податкова декларація з податку на прибуток підприємств	Період	Сума авансових внесків з пунктів обміну іноземних валют, що має бути сплачена у звітному (податковому) періоді	Сума авансових внесків з пунктів обміну іноземних валют, що має бути сплачена у попередньому звітному (податковому) періоді поточного року	Сума авансових внесків з пунктів обміну іноземних валют, нарахована за результатами останнього звітного (податкового) періоду
Рядки декларації		26 ОВ	27	28 = р. 26 ОВ – р. 27

Джерело: складено автором

Таблиця 3.13 – Відомість розкриття інформації про вплив змін валютних курсів у примітках до фінансової звітності

Період	У примітках до фінансової звітності наводиться така інформація		У разі зміни ознак класифікації діяльності господарської одиниці за межами України також наводиться така інформація		
	Сума курсових різниць, що включена до складу доходів і витрат протягом звітного періоду	Сума курсових різниць, що включена протягом звітного періоду до складу іншого додаткового капіталу, а також інформація, що пояснює взаємозв'язок між сумою таких курсових різниць на початок і на кінець звітного періоду	Характер та причини зміни	Вплив зміни на власний капітал	Вплив зміни на чистий прибуток (збиток) за попередній рік, якщо така зміна відбулася на початку попереднього року

Джерело: складено автором

Отже, для удосконалення обліку запропоновані відомості готівки в іноземній валюті, а саме: обліку купівлі та продажу валюти, відображення їх в фінансової та податкової звітності. Це прискорить розрахунки відображення в обліку, розроблені шаблони документів зменшать вірогідність помилок в обліку купівлі та продажу валюти, допоможуть підприємству підвищити якість облікового процесу, складання податкової та фінансової звітності.

3.3 Шляхи щодо удосконалення контролю готівки в іноземній валюті на ТОВ «Істрел»

Метою контролю готівки в іноземній валюті є дослідження правильності надходження та видачі грошових коштів в іноземній валюті, а також правильності відображення їх в обліку й звітності.

Завдання контролю готівки в іноземній валюті полягають у перевірці правильності відображення в обліку купівлі та продажу валюти, а також відображення їх в обліку, фінансової та податкової звітності.

Тест внутрішнього контролю готівки в іноземній валюті подано в таблиці 3.14.

Таблиця 3.14 – Тест внутрішнього контролю готівки в іноземній валюті

№	Зміст питання	Варіанти відповіді			
		Інформація відсутня	Так	Ні	Примітки
1	В якій іноземній валюті здійснюються розрахунки на Вашому підприємстві: - Долари; - Євро; - Інші?				
2	У якому банку відкрито валютний рахунок: - Приватбанк; - УкрСиббанк; - Райффайзен банк; - Інші?				
3	Хто на підприємстві приймає рішення про купівлю-продаж іноземної валюти: - Керівник; - Бухгалтер; - Власник?				
4	Які валютні операції здійснюються на Вашому підприємстві: - Купівля валюти; - Продаж валюти;?				
5	Які операції з видачою або прийманням валюти здійснюються на Вашому підприємстві: - Видача у підзвіт на відрядження; - Перерахування коштів іноземним постачальникам; - Отримання коштів від іноземних покупців?				
6	Чи користуються кредитом при недостатності грошових коштів в іноземній валюті?				
7	Чи покладають кошти в іноземній валюті на депозит при наявності зайвих?				
8	Чи укладено договір про повну матеріальну відповідальність з касиром?				
9	Чи відображається у Декларації про прибуток інформація про валютні операції?				
10	Чи відображається у примітках о фінансової звітності інформація про вплив валютного курсу?				

Джерело: складено автором

Одержавши в процесі попереднього планування дані про підприємство, контролер приступає до розробки загального плану контролю готівки в іноземній валюті (табл. 3.15). Загальний план контролю готівки в іноземній валюті є документом організаційно-методологічного характеру. План складається з переліку робіт на декілька етапах і строків їх виконання із зазначенням виконавців.

Таблиця 3.15 – Загальний план проведення контролю готівки в іноземній валюті

Етап перевірки	Процедури перевірки	Період проведення	Виконавці
Підготовчий	Знайомство з бізнесом клієнта, планування проведення перевірки готівки в іноземній валюті		
Основний	Перевірка правильності відображення в обліку купівлі валюти Перевірка правильності відображення в обліку продажу валюти Перевірка розрахунків суми авансових внесків, що ведуть платники податку на прибуток, які здійснюють діяльність із торгівлі валютними цінностями у готівковій формі Перевірка розкриття інформації про вплив змін валютних курсів у примітках до фінансової звітності		
Завершальний	Складання звіту за результатами перевірки готівки в іноземній валюті		

Джерело: складено автором

Програму контролю готівки в іноземній валюті наведено в таблиці 3.16. Для вирішення поставлених завдань контролю готівки в іноземній валюті пропонуємо робочі документи (табл. 3.17-3.20), які на думку авторів стануть обґрунтованими доказами якісного проведення перевірки.

Таблиця 3.17 – Робочий документ ГКІВ-1 – Перевірка правильності відображення в обліку купівлі валюти

Дата	Найменування валюти	За даними підприємства		За даними контролю							Відхилення	
		Курс валюти	Сума, грн	Дебет	Кредит	Курс валюти	Сума, грн	ПФ	КВ банку	Курсова різниця	Курс валюти	Сума, грн

Джерело: складено автором

Таблиця 3.16 – Програма контролю готівки в іноземній валюті

№	Мета	Перелік процедур контролю	Критерії якості	Метод перевірки	Код робочого документа	Період проведення	Виконавець	Примітки
1	Впевнитись у правильності відображення в обліку купівлі валюти	Перевірка правильності відображення в обліку купівлі валюти	А, Б, В, Г, Е	Документальний, арифметичний, по суті, вибірковий	ГКІВ -1			
2	Впевнитись у правильності відображення в обліку продажу валюти	Перевірка правильності відображення в обліку продажу валюти	А, Б, В, Г, Е	Документальний, арифметичний, по суті, вибірковий	ГКІВ -2			
3	Впевнитись у правильності розрахунків суми авансових внесків, що ведуть платники податку на прибуток, які здійснюють діяльність із торгівлі валютними цінностями у готівковій формі	Перевірка розрахунків суми авансових внесків, що ведуть платники податку на прибуток, які здійснюють діяльність із торгівлі валютними цінностями у готівковій формі	А, Б, В, Г, Е	Документальний, по суті, арифметичний, вибірковий	ГКІВ -3			
4	Впевнитись у повноті і правильності розкриття інформації про вплив змін валютних курсів у примітках до фінансової звітності	Перевірка повноти розкриття інформації про вплив змін валютних курсів у примітках до фінансової звітності	А, Б, В, Г, Е, Є	Документальний, формальний, по суті, арифметичний, вибірковий	ГКІВ -4			
Критерії якості перевірки: наявність - А; правдивість – Б; права та зобов’язання – В; повнота – Г; вимірювання – Д; оцінку вартості – Е; подання і розкриття – Є.								

Джерело: складено автором

Таблиця 3.18 – Робочий документ ГКІВ-2 – Перевірка правильності відображення в обліку продажу валюти

Дата	Найменування валюти	За даними підприємства		За даними контролю					Відхилення	
		Курс валюти	Сума, грн	Дебет	Кредит	Курс валюти	Сума, грн	Курсова різниця	Курс валюти	Сума, грн

Джерело: складено автором

Таблиця 3.19 – Робочий документ ГКІВ-3 – Перевірка розрахунків суми авансових внесків, що ведуть платники податку на прибуток, які здійснюють діяльність із торгівлі валютними цінностями у готівковій формі

Податкова декларація з податку на прибуток підприємств	Період	За даними підприємства	За даними контролю			Відхилення
			Сума авансових внесків з пунктів обміну іноземних валют, що має бути сплачена у звітному (податковому) періоді	Сума авансових внесків з пунктів обміну іноземних валют, що має бути сплачена у попередньому звітному (податковому) періоді поточного року	Сума авансових внесків з пунктів обміну іноземних валют, нарахована за результатами останнього звітного (податкового) періоду	
Рядки декларації			26 ОВ	27	28=рядок 26 ОВ - рядок 27	

Джерело: складено автором

Таблиця 3.20 – Робочий документ ГКІВ-4 – Перевірка повноти розкриття інформації про вплив змін валютних курсів у примітках до фінансової звітності

Період	За даними підприємства	За даними контролю					Відхилення
		У примітках до фінансової звітності наводиться така інформація		У разі зміни ознак класифікації діяльності господарської одиниці за межами України також наводиться така інформація			
		Сума курсових різниць, що включена до складу доходів і витрат протягом звітного періоду	Сума курсових різниць, що включена протягом звітного періоду до складу іншого додаткового капіталу, а також інформація, що пояснює взаємозв'язок між сумою таких курсових різниць на початок і на кінець звітного періоду	Характер та причини зміни	Вплив зміни на власний капітал	Вплив зміни на чистий прибуток (збиток) за попередній рік, якщо така зміна відбулася на початку попереднього року	

Джерело: складено автором

Отже, у роботі розроблена методика проведення контролю готівки в іноземній валюті, яка на відміну від існуючих включає: тест внутрішнього контролю, загальний план, програму, робочі документи. Запропонована програма перевірки надасть змогу перевіряючому охопити всі аспекти обліку готівки в іноземній валюті, дослідити правильність відображення в обліку, вчасно виявити порушення, уникнути помилок при купівля та продажу

валюти, відображення у звітності, що допоможе провести ефективну перевірку.

Отже, порушення, виявлені в ході перевірки : 1) за результатами робочого документу з перевірки понадлімітних залишків готівки у касі в іноземній валюті встановлено, що суму 200 доларів треба було здати до банку; 2) за результатами робочого документу з перевірки відповідності залишків у облікових регістрах готівки в іноземній валюті виявлено відхилення Журналу від касової книги у розмірі 200 грн, Головної книги від журналу 100 грн; 3) за результатами робочого документу з перевірка відповідності залишків у облікових регістрах готівки у іноземній валюті виявлено відхилення 200 грн, Головної книги від журналу на 100 грн; 4) за результатами робочого документу з перевірки правильності визначення залишку готівки у іноземній валюті виявлено відхилення у 120 грн; 5) за результатами робочого документу з перевірки первинних документів з обліку готівки встановлено відсутність основних реквізитів документу; 6) за результатами робочого документу з перевірки правильності розрахунку готівки у іноземній валюті з проведеної господарської операції встановлено відхилення у розмірі 120 грн.

Для удосконалення обліку запропоновані відомості готівки в іноземній валюті, а саме: обліку купівлі та продажу валюти, відображення їх в фінансової та податкової звітності. Це прискорить розрахунки відображення в обліку, розроблені шаблони документів зменшать вірогідність помилок в обліку купівлі та продажу валюти, допоможуть підприємству підвищити якість облікового процесу, складання податкової та фінансової звітності.

У роботі розроблена методика проведення контролю готівки в іноземній валюті, яка на відміну від існуючих включає: тест внутрішнього контролю, загальний план, програму, робочі документи. Запропонована програма перевірки надасть змогу перевіряючому охопити всі аспекти обліку готівки в іноземній валюті, дослідити правильність відображення в обліку, вчасно виявити порушення, уникнути помилок при купівля та продажу валюти, відображення у звітності, що допоможе провести ефективну перевірку.

ВИСНОВКИ

Іноземна валюта – це кошти в грошових одиницях іноземних держав, міжнародних розрахункових одиницях і в діючій на території України валюті з вільною конверсією, які перебувають на рахунках і вкладах у банківсько-кредитних установах на території України та за її межами. Готівкові операції в іноземній валюті оформляються касовими ордерами, видатковими відомостями, розрахунковими документами, документами за операціями із застосуванням електронних платіжних засобів, іншими касовими документами. Субрахунок 302 «Готівка в іноземній валюті» призначений для узагальнення інформації про наявність та рух грошових коштів в іноземній валюті в касі підприємства.

Основною метою контролю грошових коштів в іноземній валюті є висловлення перевіряючої думки про те, чи відповідає фінансова інформація щодо наявності, руху та використання грошових коштів суб'єкта господарювання в усіх суттєвих аспектах нормативним документам, які регламентують порядок її підготовки і надання користувачам.

Отже, при документальному оформленні готівки в іноземній валюті ТОВ «Істрел» важливо розмежовувати обов’язки між касиром і бухгалтером. Документування готівки в іноземній валюті ТОВ «Істрел» ведеться відповідно до Положення № 148. На підприємстві в додатках до наказу про облікову політику ТОВ «Істрел», в посадовій інструкції бухгалтера та касира ТОВ «Істрел», договорі про повну матеріальну відповідальність чітко окреслених обов’язків касира і бухгалтера. В цих документах ТОВ «Істрел» відображено, що саме входить в обов’язки бухгалтера при роботі з готівкою підприємства, а які функції покладені на касира. Відповідно до документів бухгалтер ТОВ «Істрел» відповідає за облік касових операцій і роботу з касовими документами. У його обов’язки входять виписка й оформлення касових ордерів**.** За дебетом субрахунку 302 «Готівка в іноземній валюті» відображається надходження грошових коштів в іноземній валюті у касу

підприємства, за кредитом - виплата грошових коштів в іноземній валюті із каси підприємства.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності, який відображає можливість компанії погашати зобов'язання за рахунок найбільш ліквідних активів, таких як грошові кошти, зменшився з 22,54 у 2020 році до 19,88 у 2021 році (-11,78%). У 2022 році показник продовжив зниження до 10,72 (-46,10%), а у 2023 році скоротився до 10,56 (-1,45%). Такі зміни свідчать про значне скорочення запасів найбільш ліквідних активів.

Порушення, виявлені в ході перевірки : 1) за результатами робочого документу з перевірки понадлімітних залишків готівки у касі в іноземній валюті встановлено, що суму 200 доларів треба було здати до банку; 2) за результатами робочого документу з перевірки відповідності залишків у облікових регістрах готівки в іноземній валюті виявлено відхилення Журналу від касової книги у розмірі 200 грн, Головної книги від журналу 100 грн; 3) за результатами робочого документу з перевірка відповідності залишків у облікових регістрах готівки у іноземній валюті виявлено відхилення 200 грн, Головної книги від журналу на 100 грн; 4) за результатами робочого документу з перевірки правильності визначення залишку готівки у іноземній валюті виявлено відхилення у 120 грн; 5) за результатами робочого документу з перевірки первинних документів з обліку готівки встановлено відсутність основних реквізитів документу; 6) за результатами робочого документу з перевірки правильності розрахунку готівки у іноземній валюті з проведеної господарської операції встановлено відхилення у розмірі 120 грн.

Для удосконалення обліку запропоновані відомості готівки в іноземній валюті, а саме: обліку купівлі та продажу валюти, відображення їх в фінансової та податкової звітності. Це прискорить розрахунки відображення в обліку, розроблені шаблони документів зменшать вірогідність помилок в обліку купівлі та продажу валюти, допоможуть підприємству підвищити якість облікового процесу, складання податкової та фінансової звітності.

У роботі розроблена методика проведення контролю готівки в іноземній валюті, яка на відміну від існуючих включає: тест внутрішнього контролю, загальний план, програму, робочі документи. Запропонована програма перевірки надасть змогу перевіряючому охопити всі аспекти обліку готівки в іноземній валюті, дослідити правильність відображення в обліку, вчасно виявити порушення, уникнути помилок при купівля та продажу валюти, відображення у звітності, що допоможе провести ефективну перевірку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text (дата звернення: 13.10.2024).

2. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг : пер. з англ. / О. Л. Ольховікова, О. В. Селезньов, О. О. Зєніна, О. В. Гик та ін. URL: http://apu.com.ua (дата звернення: 13.10.2024).

3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013#Text (дата звернення: 13.10.2024).

4. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text (дата звернення: 13.10.2024).

5. Національне положення (стандарту) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів» : Наказ Міністерства фінансів України від 10.08.2000 р. № 193. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00#Text (дата звернення: 13.10.2024).

6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text (дата звернення: 13.10.2024).

7. Національне положення (стандарту) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність» : Наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 628. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1223-13#Text (дата звернення: 13.10.2024).

8. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: http://www.zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755 (дата звернення: 13.10.2024).

9. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні : Постанова Національного банку України від 29.12.2017 р. № 148. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17#Text (дата звернення: 13.10.2024).

10. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14 (дата звернення: 13.10.2024).

11. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99#Text (дата звернення: 13.10.2024).

12. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку запасів : Наказ Міністерства фінансів України від 10.01.2007 р. № 2. URL: http://law.dt-kt.com/nakaz-ministerstva-finansiv-ukrayiny-13 (дата звернення: 13.10.2024).

13. Бунда О. М., Єлісеєва С. Ю. Організаційні та методичні аспекти аудиту грошових коштів на підприємстві. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну*. 2015. № 4 (89) С. 11–19.

14. Бутинець Ф. Ф. Аудит : підручник. Житомир : ПП «Рута», 2002. 672 с.

15. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник. Житомир : ПП «Рута», 2009. 912 с.

16. Бутинець Ф. Ф., Давидюк Т. В., Малюга Н. М., Чижевська Л. В. Бухгалтерський управлінський облік : підручник. Житомир : ПП «Рута», 2002. 480 с.

17. Виноградова М. О., Жидєєва Л. І. Аудит : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 654 с.

18. Ворона Н., Чернишова Н. Енциклопедія бухобліку. Облік грошових коштів. *Податки & бухоблік.* 2016. № 14. URL: https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2016/february/issue-14/article-15638.html (дата звернення: 13.10.2024).

19. Ворона Н., Білова Н., Дзюба Н., Чернишова Н. Статутний капітал ТОВ. *Податки & бухоблік*. 2015. № 77. URL: https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2015/september/issue-77/article-11751.html (дата звернення: 13.10.2024).

20. Гайдаржийська О. М., Костюнік О. В., Вишневська В. С. Готівкові розрахунки підприємств в сучасних умовах господарювання. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=bses_2017_17_47 (дата звернення: 13.10.2024).

21. Гордієнко Н. І., Харламова О. В., Мізік Ю. І., Конопліна О. О. Аудит : методика і організація : навч. посіб. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 319 с.

22. Іноземна валюта й курсові різниці: загальні правила обліку. *Інтерактивна бухгалтерія*. 2019. № 239. URL: https://interbuh.com.ua/ua/documents/oneanalytics/93676 (дата звернення: 13.10.2024).

23. Карпушенко М. Ю. Облік операцій в іноземній валюті у зовнішньоекономічній діяльності : навч. посіб. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 186 с.

24. Клімов А., Міронова О. , Пантелеєв В., Утенкова К. Практичний аудит: анфас та профіль / за ред. В. Ю. Лісіної. Харків : Фактор, 2010. 720 с.

25. Коваль М. І., Нетреба Ю. О. Удосконалення обліку, аналіз та аудит готівкових розрахунків підприємства. *Наукові праці МАУП*. 2013. Вип. 2. С. 18–23.

26. Козьмук Н. І., Завалій О. В. Шляхи вдосконалення грошових розрахунків підприємств. *Вісник Університету банківської справи*. 2016. № 3. С. 36–41.

27. Корінько М. Д. Аудиторський контроль грошових коштів. *Інтелект XXI*. 2014. № 6. С. 80–85.

28. Козаченко А. Ю. Комплексний підхід до організації та методів проведення аудиту грошових коштів підприємства. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9057 (дата звернення: 13.10.2024).

29. Конспект лекцій з дисципліни «Бухгалтерський облік» (Частина ІІ) / Укладач О. В. Будько. Кам'янське : ДДТУ, 2016. 102 с.

30. Кулаковська Л. П., Піча Ю. В. Організація і медодика аудиту : навч. посіб. Київ : Каравела, 2004. 584 с.

31. «Куплю євро, рублі, долари!» (операції купівлі/продажу іноземної валюти). *Податки & бухоблік*. 2014. № 52. URL: https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2014/june/issue-52/article-65928.html (дата звернення: 13.10.2024).

32. Купуємо та продаємо іноземну валюту: правила відображення в обліку. *Податки & бухоблік.* 2013. № 27. URL: https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2013/april/issue-27/article-62804.html (дата звернення: 13.10.2024).

33. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Мусійченко О. Г. Аудит : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2024. 260 с.

34. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Чакалова Н. С. Облік та оподаткування підприємств малого бізнесу : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2019. 432 с.

35. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Чакалова Н. С. Облік суб'єктів малого підприємництва : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2019. 312 с.

36. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Мусійченко О. Г. Організація і методика аудиту : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2024. 280 с.

37. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Кутчак Ю. М. Фінансовий облік ІІ : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2023. 368 с.

38. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Подмешальська Ю. В., Чакалова Н. С. Теорія бухгалтерського обліку : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2022. 516 с.

39. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Чакалова Н. С. Теорія і методика документування в обліку та аудиті : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2020. 400 с.

40. Меліхова Т. О., Верьовкіна А. С. Удосконалення методики перевірки грошових коштів у національній валюті. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 1. С. 24–29. DOI: 10.32702/2306-6814.2019.1.24.

41. Меліхова Т. О., Чакалова Н. С., Середенко Т. С. Удосконалення методичних засад аудиту операцій з готівкою та на рахунках у банку для підвищення ефективності управління підприємством. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 5. С. 32–41. DOI: 10.32702/2306-6814.2019.5.32

42. Меліхова Т. О. Методичні засади проведення внутрішнього аудиту касових операцій як дієвий засіб підвищення ефективності діяльності підприємства. *Економіка та держава*. 2019. № 5. С. 9–15. DOI: 10.32702/2306-6806.2019.5.9.

43. Меліхова Т. О., Ярашикли Ю. С. Удосконалення методичних підходів до контролю касових операцій для підвищення ефективності діяльності підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 2. С. 17–23. DOI: 10.32702/2306-6814.2020.2.17.

44. Малюга Н. М. Бухгалтерський облік в Україні: теорія й методологія, перспективи розвитку : монографія. Житомир : ЖДТУ, 2005. 548 с.

45. Касові операції в іноземній валюті. URL: https://online.dtkt.ua/2018/17/49731 (дата звернення: 13.10.2024).

46. Кузик Н. Методичні аспекти аудиту запасів. *Матеріали Інституту бухгалтерського обліку, контролю та аналізу в умовах глобалізації*. 2015. Вип. 4. С. 106-113.

47. Нездойминога О. Є., Красота О. Г. Особливості внутрішнього аудиту грошових коштів підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2019. № 30. С. 528–536.

48. Огійчук М. Ф., Новіков І.Т., Рагуліна І. І. Аудит : організація і методика : навч. посіб. Київ : Алерта, 2012. 664 с.

49. Огійчук М. Ф., Плаксієнко В. Я., Беленкова М. І. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами : підручник. Київ : Алерта, 2011. 1042 с.

50. Облік у банках : опорний конспект лекцій / укладач Н. В. Кравчук. Тернопіль : ТНТУ імені І. Пулюя, 2015. 288 с.

51. Пасенко Н. С. Організація обліково-аналітичного забезпечення управління фінансовими результатами підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки.* 2017. № 17. С. 854-859.

52. Пилипенко А. А., Дзьобко І. П., Писарчук О. В. Формування обліково-аналітичного забезпечення управління витратами підприємств та їх об'єднань : монографія. Харків : Вид. ХНЕУ, 2011. 344 с.

53. Пушкар М. С. Фінансовий облік : підручник. Тернопіль : Картбланш, 2002. 628 с.

54. Радіонова Н. Й., Жура К. О. Концептуальний підхід до організації та методики проведення аудиту грошових коштів підприємства. *Ефективна економіка.* 2017. № 5. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5750 (дата звернення: 13.10.2024).

55. Свіріденко А., Білова Н. Інвентаризація-2016 у запитаннях та відповідях. *Податки & бухоблік.* 2016. № 90. URL: https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2016/november/issue-90/article-22908.html (дата звернення: 13.10.2024).

56. Сілівончик О. Б., Скрипник М. І. Організація обліку та методика аудиту грошових коштів на підприємстві. *Економіка та суспільство*. 2021. № 29. DOI :10.32782/2524-0072/2021-29-42 (дата звернення: 13.10.2024).

57. Сопко В. В. Бухгалтерський облік : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2000. 578 с.

58. Стегура В. В. Організаційно-методичні аспекти обліку операцій із виробничими запасами для підвищення їх оборотності. *Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аналізу, аудиту, звітності і оподаткування в умовах євроінтеграції*: збірник наукових статей випускників з фаху «Облік і оподаткування». Ужгород, 2021. Вип. 11. С. 108-113.

59. Сук Л. К. Фінансовий облік. URL: https://westudents.com.ua/glavy/8511-24-oblk-operatsy-v-nozemny-valyut.html (дата звернення: 13.10.2024).

60. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : навч.посіб. Київ : Алерта, 2010. 1080 с.

61. Усач Б. Ф., Душко З. О., Колос М. М. Організація і методика аудиту : підручник. Київ : Знання, 2006. 295 с.

62. Утенкова К. О. Аудит : навч. посіб. Київ : Алерта, 2011. 408 с.

63. Шевців Л. Ю. Облік на малих підприємствах : конспект лекцій. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2014. 129 с.

64. Штанько О. Р., Меліхова Т. О. Особливості обліку готівки в іноземній валюті. *Сучасні перспективи розвитку обліку, фінансів, економіки, управління, права та інженерії* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 5-6 грудня 2024 р.). Запоріжжя : ЗНУ, 2024 (подано до друку).

65. Штанько О. Р., Меліхова Т. О., Мусійченко О. Г. Удосконалення обліку та контролю готівки в іноземній валюті для поліпшення документування та відображення у фінансовій та податковій звітності. *Ефективна економіка*. 2024. № 12 (подано до друку).

ДОДАТОК А

Баланс на 01.01.2022 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	533	581
первісна вартість	1001	2237	2490
накопичена амортизація	1002	1702	1909
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010	4290	3422
первісна вартість	1011	14350	12907
знос	1012	10060	9485
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035	43237	45686
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045	2203	1637
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	**1095**	**50263**	**51326**
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1162	1089
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	18792	12014
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	415	99
з бюджетом	1135	3387	1117
у тому числі з податку на прибуток	1136		1117
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	9288	4235
Поточні фінансові інвестиції	1160	522560	700872
Гроші та їх еквіваленти	1165	1013455	539712
Витрати майбутніх періодів	1170	1786	1845
Інші оборотні активи	1190	2134	11031
Усього за розділом II	**1195**	**1572979**	**1272014**
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	**1200**		
Баланс	**1300**	**1623242**	**1323340**

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	102925	102925
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410	122505	122505
Резервний капітал	1415	12444	7101
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	114360	22361
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I	**1495**	**352234**	**254892**
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510		1523
Інші довгострокові зобов'язання	1515	1202853	1004531
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	**1595**	**1202853**	**1006054**
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	27582	35423
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	30470	16975
розрахунками з бюджетом	1620		2277
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	10	3
розрахунками з оплати праці	1630	1315	1357
Поточні забезпечення	1660	2161	1821
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	6617	4538
Усього за розділом III	**1695**	**68155**	**62394**
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Баланс	**1900**	**1623242**	**1323340**

Продовження додатку А

Баланс на 01.01.2023 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	581	4734
первісна вартість	1001	2490	7641
накопичена амортизація	1002	1909	2907
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010	3422	6227
первісна вартість	1011	12907	17180
знос	1012	9485	10953
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035	45686	63029
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045	1637	2554
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	**1095**	**51326**	**76544**
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1089	1424
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	12014	25171
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	99	77
з бюджетом	1135	1117	3543
у тому числі з податку на прибуток	1136	1117	3543
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	4235	7247
Поточні фінансові інвестиції	1160	700872	882131
Гроші та їх еквіваленти	1165	539712	849353
Витрати майбутніх періодів	1170	1845	3878
Інші оборотні активи	1190	11031	
Усього за розділом II	**1195**	**1272014**	**1774814**
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	**1200**		
Баланс	**1300**	**1323340**	**1851358**
Пасив	Код рядка		

		На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	102925	102925
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410	122505	122505
Резервний капітал	1415	7101	15439
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	22361	26418
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I	**1495**	**254892**	**214451**
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510	1523	
Інші довгострокові зобов'язання	1515	1004531	1473461
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	**1595**	**1006054**	**1473461**
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	35423	50763
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610		32201
товари, роботи, послуги	1615	16975	50763
розрахунками з бюджетом	1620	2277	2992
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	3	10
розрахунками з оплати праці	1630	1357	66422
Поточні забезпечення	1660	1821	2034
Доходи майбутніх періодів	1665		1874
Інші поточні зобов'язання	1690	4538	7150
Усього за розділом III	**1695**	**62394**	**163446**
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Баланс	**1900**	**1323340**	**1851358**

Продовження додатку А

Баланс на 01.01.2024 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	2887	4734
первісна вартість	1001	7641	7641
накопичена амортизація	1002	4754	2907
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010	15498	6227
первісна вартість	1011	29495	17180
знос	1012	13997	10953
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035	25208	63029
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045	1646	2554
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	**1095**	**45239**	**76544**
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1480	1424
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	30076	25171
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	1838	1217
з бюджетом	1135	2000	508
у тому числі з податку на прибуток	1136	2000	508
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	2952	7247
Поточні фінансові інвестиції	1160	1482849	882131
Гроші та їх еквіваленти	1165	555090	849353
Витрати майбутніх періодів	1170	9338	3878
Інші оборотні активи	1190	1837	3543
Усього за розділом II	**1195**	**2087503**	**1775322**
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	**1200**		
Баланс	**1300**	**2132742**	**1851866**

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	102925	102925
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410	122505	122505
Резервний капітал	1415	15439	15439
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	33441	-26418
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I	**1495**	**274310**	**214451**
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520	1759322	1473461
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	**1595**	**1759322**	**1473461**
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	4414	1874
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	48095	50763
розрахунками з бюджетом	1620	8024	3500
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	16	10
розрахунками з оплати праці	1630		66422
Поточні забезпечення	1660	1882	2034
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	5815	7150
Усього за розділом III	**1695**	**99110**	**163954**
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Баланс	**1900**	**2132742**	**1851866**

ДОДАТОК Б

Звіт про фінансові результати за 2021 р.

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	400869	311532
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	68542	204771
Валовий:			
прибуток	2090	285078	62853
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	80238	77037
Адміністративні витрати	2130	41421	36621
Витрати на збут	2150	196271	122647
Інші операційні витрати	2180	496	1995
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190		
збиток	2195	62440	23275
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	181853	155975
Інші доходи	2240	1668	2515
Фінансові витрати	2250		
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270	870	679
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	120211	134536
збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	22869	27686
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	97342	106850
збиток	2355		

Продовження додатку Б

Звіт про фінансові результати за 2022 р.

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	612589	400869
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	120062	68542
Валовий:			
прибуток	2090	492527	285078
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	26628	80238
Адміністративні витрати	2130	46204	41421
Витрати на збут	2150	343560	196271
Інші операційні витрати	2180	269515	496
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190		
збиток	2195	140124	62440
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	210735	181853
Інші доходи	2240	4097	1668
Фінансові витрати	2250		
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270	863	870
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	73845	120211
збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	17718	22869
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	56127	97342
збиток	2355		

Продовження додатку Б

Звіт про фінансові результати за 2023 р.

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	637225	612589
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	51093	120062
Валовий:			
прибуток	2090	586132	492527
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	11315	26628
Адміністративні витрати	2130	49468	46204
Витрати на збут	2150	338128	343560
Інші операційні витрати	2180	131599	269515
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190		
збиток	2195	78252	140124
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	220632	210735
Інші доходи	2240	6660	4097
Фінансові витрати	2250		
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270	378	863
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	148662	73845
збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	32730	17718
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	115932	56127
збиток	2355		